

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenišvo Ljubljana.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/1. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list v članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. štev. 11.197. Telefon 3112.

Nova pravila UJU.

Pravila UJU so bila predmet pogosto dolgih in precej ostrih razprav na glavnih skupščinah UJU. Do končnega rezultata pa le ni prišlo, ker so se v zadnjih letih vedno stavila z dnevnega reda.

Ti pojavi so postali že nezdravi, kajti koliko dragocenega časa je izgubljal glavni odbor UJU, koliko poverjenišva in koliko poedina društva za obravnavo pravil. Vrhunec je doseglo to razpravljanje letos v Zagrebu, kjer se je pojavila energična zahteva, da morajo biti pravila tekom enega leta končno sprejeta.

Tozadevno je bila sprejeta na zagrebški skupščini posebna resolucija. Izvršni odbor je dal osnutek pravil v izdelavo ljubljanskemu poverjeništvu UJU.

Točno na temelju zagrebske resolucije je izdelalo ljubljansko poverjenišvo osnutek novih pravil, ki jih je izprlejal in odobril dokončno kot predlog ljubljanskega pov. UJU pretečeno nedeljo, dne 6. okt. t. l. širji sosvet na svoji seji v Ljubljani.

Ta osnutek prejme sedaj — do 15. t. m. — kakor je dan termin — izvršni odbor, ki bo izdelal na podlagi tega svoj predlog za razpravo pri vseh poverjeništvih, oziroma društvih. Na podlagi tega bo izdelan šele končni predlog za prihodnjo glavno skupščino UJU.

Temeljna načela, ki so bila merodajna pri sestavi osnutka novih pravil so povzeta predvsem iz onega, kar je dosedaj oviralo našo organizacijo v aktivnosti ter v hitrem in dobrem administrativnem poslovanju. Odpraviti je potreba iz dosedanjih pravil vse hiše, ki so se pokazale dosedaj ter so bile vzrok, da se organizacija ni mogla razviti z večjim razmahom in da ni stvarneje in pozitivneje delovala na svojih skupščinah.

Jasno je, da je treba organizacijo čim bolj okrepiti v njeni borbenosti za stvarno delo za stan, šolo in prosveto. Vse, kar nima najtesnejšega stika z nami, moramo odstraniti in združiti na pozitivni bazi čim tesneje vse one, ki imajo enoten cilj in enotne interese. Z novimi šolskimi zakoni nam je tudi jasno pokazano, da se mora osnovnošolsko učiteljstvo osvoboditi vsega, kar bi mu kolikar vezalo roke in ga oviralo pri delu organizacije za vsa stanovska prava. Kot stanovska organizacija mora biti namenjena učiteljstvu, ki spada pod zakon za osnovne šole in potom tega pod II. in III. kategorijo. Drugo nas zaenkrat ovira v naši stanovski borbi in mora biti naša prva skrb obzir do lastne kategorije in do dela na izboljšanje materialnega in pravnega položaja — pred drugim delom in nalogami organizacije.

Ze pri prvi korekturi prvotnih pravil se je pojavila zahteva po večji samoupravnosti sekcij UJU. To vprašanje je bilo tudi vzrok, da je precejšen del hrvatskega učiteljstva ostal izven UJU. Nova pravila določajo za sekcije samostojna pravila, kar je prvi korak za odpravo nepotrebnih nesporazumljenj in bojznj v tem oziru.

Važno bo postalo sedaj vprašanje eventualne razdelitve večjih sekcij, ki so zaradi prevelikega teritorija ovirane v stvarnem delu. Vendar bo pri tem vprašanju razvoj igral še svojo vlogo in je treba pripustiti, da se

razvije in reši to vprašanje na podlagi sporazuma med prizadetim članstvom samim.

Velika hiba organizacije je bila, da je imel odločilno vodstvo v rokah izvršni odbor, ki ni bil široko informativen po svoji sestavi in brez osebnega kontakta s poverjeništvom. To je dovajalo čisto do nerazumevanja težnji vnanjega članstva. Glavni odbor je bil predrag in preokoren aparat, da bi se mogel večkrat sestajati in bi vršil to nalogo.

Ta hiba je odpravljena z novo upravno instanco, v kateri so poleg zastopnikov centralne tudi predstavniki sekcij, ki bodo sedaj lahko stalno osebno tolmachi želje in težnje svojega članstva. S tem bo organizacija pridobila tudi na borbenosti, ker bodo za sklepe in ukrepe prevzemali odgovornost predstavniki sekcij, ki bodo za vse potrebne slučaje imeli tudi članstvo za seboj.

Kot nujno potrebna je morala ostati instanca izvršnega odbora, kot eksekutiva. V nadomestilo okrnjenih članov je izvršni odbor v informativne svrhe in zaradi delitve dela pomnožen z odseki.

Omenili smo že, da je bil sedanjji širji glavni odbor drag in okoren aparat, ki zaradi prerredkega sestajanja ni mogel vršiti

svoje naloge. Mesto njega bo hitreje in točneje ter popolneje lahko vršil to nalogo novo vnešeni upravni odbor. Sedaj predvideni širji upravni odbor, bo pa vseeno lahko vršil svojo kontrolno nalogo nad delovanjem, lahko bo pa tudi nadomeščal izredno skupščino.

Najvažnejša načelna novost je pa v osnutku pravil uvedba proporcionalnega sistema. S tem se je dala prilika tudi manjšini, da lahko lojalno in legalno zastopa svoje mišljenje in se tudi v pozitivnem pravcu udeležuje. Da se pa odpravi sedanje sabotiranje dela v skupščinah potom nedelegatov, je tem odvzeta beseda na skupščinah. Kot kompenzacija je dobila manjšina potom širjega upravnega odbora na podlagi proporcionalnega sistema besedo na skupščinah.

Nezaupanje v finančnih vprašanjih preprečuje pritegnitev vnanjih članov v nadzorni odbor.

Vsa reforma je več ali manj administrativna, kar pa prinese potom odpravljenih hib tudi idejno reformo; idejnega izboljšanja ne morejo dati nobena še tako idealna pravila, ker idejo in duh organizacije tvorijo osebnosti — članstvo.

Predlog za pravila UJU.

(Sprejete na seji širjega sosveta pov. UJU — Ljubljana, dne 6. oktobra 1929.)

Ime in sedež.

Čl. 1. Učiteljstvo osnovnih in njim sorodnih šol kraljevine Jugoslavije se organizuje v edinstveni organizaciji z nazivom Udrženje Jugoslovenskega Učiteljstva (UJU) s sedežem v Beogradu.

Članstvo.

Čl. 2. a) Redni člani UJU so lahko aktivni ali upokojeni učitelji in učitelji-uradniki II. in III. kategorije osnovnih in njim sorodnih šol, zavodov in uradov, ki jih predvideva zakon o osnovnih šolah ali so s temi ustanovami v neposredni zvezi.

b) Podporni člani so lahko tudi učitelji meščanskih in drugih šol.

c) Časni člani so oni, ki so si pridobili posebnih zaslug za učiteljski stan ali prosveto.

Člani UJU ne smejo biti istočasno člani druge stanovsko-politične organizacije osnovnošolskega učiteljstva.

Član UJU postane vsak upravičenec le potom prijave svojemu pripadajočemu sreskemu društvu, ki ga prijavi sekciji in ta centrali UJU.

Svrha.

Čl. 3. a) Da v svojih vrstah združi vse učitelje in učiteljice navedene v čl. 2. brez razlike političnega in verskega naziranja na temelju stanovskega edinstva in svrhu napredka šolstva in narodne prosvete na osnovi narodnega in državnega edinstva vseh delov našega naroda;

b) da deluje na pospeševanju in brambi gmotnih in pravnih interesov ter dviganju splošne in strokovne izobrazbe in stanovske solidarnosti članstva;

c) da z vsemi dovoljenimi sredstvi deluje na to, da bodo zakoni in zakoniti predpisi v pravnem, materialnem in socialnem položaju učiteljstva in šolstva vedno v skladu z upra-

vičenimi stanovskimi in strokovnimi zahtevami udruženega učiteljstva;

č) da je v stiku in zajednici z ostalimi strokovnimi organizacijami in deluje na izboljšanje občega položaja državnega uradništva;

d) da vzdržuje zveze z učiteljskimi organizacijami slovanskih in drugih držav in sodeluje pri mednarodni učiteljski akciji za izboljšanje občega socialnega položaja učiteljskih in prosvetnih razmer.

Sredstva.

Čl. 4. a) Organiziranje učiteljskih sekcij, društev, odsekov in krožkov ter prirejanje skupščin, zborovanj, predavanj in manifestacij v gornjo svrhu;

b) ustanavljanje kulturnih, socialnih in gospodarskih ustanov;

c) izdajanje rednih in izrednih publikacij;

č) pobiranje članarine in podpor, odnosno zbirke.

Ustroj.

Čl. 5. UJU sestoji iz sekcij. Te sekcije se nazivajo »Sekcija UJU v...«. Sekcije se lahko ustanavljajo na teritoriju prosvetnih inspektoratov. Lahko se ustanovi ena sekcija UJU na teritoriju več prosvetnih inspektoratov.

Čl. 6. Sekcije UJU se upravljajo samostojno in avtonomno po svojih pravilih, ki pa morajo biti v skladu s temi pravili. V to svrhu morajo svoja pravila predložiti vrhovni upravi UJU, ki sme odkloniti sprejem sekcije v UJU, če pravila sekcije niso v skladu z glavnimi pravili. Končno odloča o prizivu v tem pogledu glavna skupščina.

Čl. 7. Sekcija se lahko razširi ali razdeli v manjše ali večje sekcije le tedaj, ako to sklne skupščina sekcije in odobri glavna skupščina.

Čl. 8. Sekcije sestojijo iz sreskih društev.

Čl. 9. Sreska društva so lahko član le one sekcije, na katere teritoriju se nahajajo.

Čl. 10. Sreska društva se upravljajo po določenih, kakor jih predvidevajo pravila sekcij, a v skladu s sekcijskimi in centralnimi pravili.

Uprava.

Čl. 11. UJU upravljajo:

- Izvršni odbor.
- Upravni odbor.
- Širji upravni odbor UJU.
- Glavna skupščina UJU.

A.

Upravni odbor.

Čl. 12. Upravni odbor tvorijo: Predsednik UJU, tajnik UJU in predsedniki vseh sekcij UJU. V slučaju zadržka jih zastopajo podpredsedniki, oziroma namestniki tajnika.

Čl. 13. Upravni odbor je ona upravna instanca udruženja, ki skrbi za izvajanje sklepov glavne skupščine ter rešava vsa načelna stanovsko-politična vprašanja. Njega predstavnika napram oblastem in na zunaj st. predsednik in tajnik UJU.

Čl. 14. Upravni odbor se sestaja redno mesečno na seje, ki se vodijo na podlagi posebnega poslovnika.

Čl. 15. Predsednik UJU, oziroma predsednik sekcij smejo k sejam upravnega odbora pritegniti tudi poročevalce za poedina vprašanja. Ti imajo le posvetovalen glas.

Čl. 16. Stroški za seje upravnega odbora se morajo kriti iz centralne blagajne po računu UJU. Izdatke za poročevalce nosi vsaka sekcija.

B.

Izvršni odbor.

Čl. 17. Izvršni odbor tvorijo: Predsednik UJU, tajnik UJU, blagajnik UJU in uredniki stanovsko-političnega in šolskega prosvetnega glasila, ki ga izdaja UJU v Beogradu. Vsak funkcionar ima svojega namestnika, predsednik pa podpredsednika.

Izvršni odbor je samo eksekutiva sklepov glavnih skupščin in upravnega odbora ter rešava le tekoče administrativne posle samostojno. Upravni odbor lahko pooblasti izvršni odbor tudi za reševanje nujnih zadev v poedinih slučajih, ki niso načelnega stanovsko-političnega značaja. O vseh tekočih zadevah sestavi poročilo in pripravi material za sejo upravnega odbora UJU.

Čl. 18. Izvršni odbor se sestaja na seje redno tedensko. Vodijo se na podlagi posebnega poslovnika za poslovanje izvršnega odbora.

Čl. 19. Ako je predsednik zadržan ga zastopa podpredsednik, ki je reden član izvršnega odbora. Namestniki smejo prisostvovati sejam izvršnega odbora, imajo pa, kadar ne nadomeščajo funkcionarjev, le posvetovalen glas.

Čl. 20. V pomoč tajniku se lahko za posamezna vprašanja ali področja pritegnejo poročevalci. Poročevalci imajo na sejah izvršnega odbora le posvetovalen glas. V koliko prejema stalni poročevalci nagrado, se to določi s proračunom UJU.

Čl. 21. Za posamezna vprašanja in področja lahko izvršni odbor sestavi odseke, ki so svetovalni organi izvršnega odbora. Vodi jih iz srede odsekovih članov izvoljeni načelniki. Upravljajo se po svojem poslovniku. Zapisnikarja, oz. poslovodja iz-

LISTEK.

MILOŠ VERK:

Kmetsko-nadaljevalne šole.

(Dalje.)

Učenci nadaljevalnih šol obiskujejo in bodo obiskovali nadaljevalno šolo prostovoljno in bodemo v splošnem imeli opraviti z voljnimi in nadarjenimi fanti, kjer disciplinarna sredstva niso potrebna. Starost je navzdol omejena na 17 let. Mislim, da tu ne bo treba nikakšne spremembe. Mlajši fantje so boljši učenci za pasivno sprejemanje, starejši imajo več razsodnosti in kritičnega mišljenja, ter se obe skupini nikakor ne izključujeta, prej izpopolnjujeta.

Za vsako učno enoto izvrši učitelj ožjo pripravo, ki obstojaj v tem, da učitelj na podlagi knjig, zapiskov in razmišljanja osveži v spominu vsok snov in se odloči za metodo. Glede učne snovi mora biti pripravljen na vse eventualnosti, ki so možne tekom pouka in je torej obširna priprava vsekakor boljša od one, ki bi se gibala v okviru striktnega obsega določene snovi.

Metoda vzgoje zavisi predvsem od potrebe posameznih individualnosti ter splošne mentalitete gojencev kot delovne celote. Vsled tega je za vzgojo nemogoče postaviti fiksne smernice. Poudariti pa moram, da so vzgojne lekcije že v osnovni šoli dvomljive vrednosti, za kmetsko-nadaljevalne šole pa absurd. Vprašanja etike in morale naj načne učitelj takrat, kadar se mu nudi za to popolnoma upravičen povod, ki ga nanese slučaj ali ga pripravijo gojenci in bodi učitelj previden ter pusti učencem razmotrivanje, ki ga

on sam previdno vodi k primernemu rezultatu. Iz lastne inicijative ali celo iz ozir na svojo osebnost naj učitelj nikdar ne podvzame vzgojnih poizkusov. Ker so principi etike, učencem že splošno znani, versko vzgojo pa principijelno prepuščamo poklicanim in delegiranim faktorjem, bi se videlo, da učitelj ne bode imel z vzgojo posebnih opravkov. Vendar bi pri tej priliki omenil dve važni vzgojni činjenici našega kmeta, ki ju vsekakor ne smemo prezreti.

Naš kmet je v formi in jurisdikciji prešel že davno iz patrijarhalne dobe v kulturno-trgovsko, v tradiciji pa je ostal v patrijarhalnem ekstremu ali pa prešel v spekulativnega. Vsak ekstrem pa je za kmeta škodljiv. Do čim najdemo še danes rodbinske zajednice, ki odklanjajo vsak zunanji vpliv in žive in delajo v tradiciji bivše zadruge, ki je imela eksistenčno možnost vsled svoje številčne moči, so se v drugih rodbinskih zajednicah pojavile individualne interesne sfere, ki izključujejo občestvo rodbine. Imamo vsaj v našem srezu dva načina delovanja kmetskih moči in naporov. Prvi, patrijarhalni odklanja vse, kar je izven domačega krova, dasi je za to številčno in po obsegu lastnega zamljišča pre slab, drugi pa pozna samo individualnost posameznega rodbinskega člana in ruši vsled tega porodično občestvo in ustvarja med kmeti tip meščanskega konkurenčnega boja za eksistenco. Oba ekstrema je zblizati ali vsaj ublažiti, kar bi bila ena najvažnejših nalog nadaljevalne šole. Ekstremi povzročajo mnogokrat globoka problematična razmišljanja, navadno pa izključujejo akcije. Ravno radi tega je naš kmet zaostal in ni sledil drugim stanovom, ki so pod vplivom razmer in tuje kulture spoznali, da je moč stanu odvisna od združevanja naporov vseh članov. Radi okostenlosti tradicije ali preveč

razvite individualnosti nima naš kmet smisla za organizacijo dela celega stanu. Morda so nekoliko krive tudi bivše strankarske strasti, psihološka možnost pa v političnem naziranju ni utemeljena. Vsi stanovi so se v ekstenženem boju udružili v kartele, truste, zbornice, kolektivne zadruge, ki jim je glavni namen, da ščitijo interese celega stanu napram drugim stanovom, le kmet ni udružen, kar je zanj veliko zlo, ali še večje zlo je, da še sploh v obče nima smisla za stanovsko združevanje. Mnogo bomo storili, ako se nam posreči prepričati naše gojence, da opuste borbo osebne ali rodbinske individualnosti ter jo nadomestijo z borbo stanovske zajednice in jih uverili, da bode to v korist individualnosti same.

Druga, ne manj važna činjenica, ki je ni prezreti, se mi vidi premalo trdna volja naših, preslabotnost v disciplinovanju samega sebe. Mlajši ljudje sicer nimajo pri nobenem narodu čvrste hijerarhije volje in lahko, skor radi, podležejo skušnjavi. Pod raznimi vplivi se hitro odločijo za kaj dobrega, počno z navdušenjem, mnogokrat brez potrebnega premisleka in proračuna, se hitro naveličajo, obupajo in so s samim seboj skrajno nezadovoljni. Ne iščejo pa radi vzrokov za svoje neusphe v samih sebe, temveč iščejo vzroke kje-koli, tudi tam, kjer jih ni. Ravno v nadaljevalni šoli pa se o trdni volji in o discipliniranju svojega duha in telesa najdejo najlepše prilike, kjer se gojencem očituje vrednost te čednosti bodisi v smislu aktivnega dela, bodi odrekanju užitek in mirjenja strasti.

Prihajam slednjič k metodi pouka. Kakor je nemogoče za posamezno šolo določiti gotov učni načrt, tako in še manj je mogoče fiksirati podrobne smernice za pouk, saj je metoda že v glavnih obrisih odvisna od učenc

cev, krajevni razmer, ter vseh drugih vplivov. Naposled pa mi sami nismo avtomati, ki bi vsak za 1 Din dal isti zavitek bombonov. Tudi učitelj je individualnost z raznimi možnostmi in že iz osnovne šole v vsak izmed nas ali je njegova moč v dociranju, razmotrivanju, razgovarjanju, eksperimentiranju, sokratiki, resni besedi, šali, ironiji, v dvogovoru, izpraševanju, empiričnem razvoju, med štirimi stenami, v naravi itd. Vsak si bode torej iz svoje prakse in v dobi prakse izbral vse one svoje metodične vrline, ki se mu izkažejo najuspešnejše.

Važno se mi zdi v metodičnem oziru poudariti sledeče:

Ob početku tečaja stoji učitelj pred letnikom kot učitelj, učenci oziroma gojenci pričakujejo, da jih bode učil in zato mora začeti s podajanjem in gotovo je, da bodo učenci v začetku zelo pasivni. Tekom vsega tečaja mora učiteljeva aktivnost na zunaj ponehavati, aktivnost učencev narašča, vendar ostane učitelj še vedno gonilna sila in krmilo vsega pouka. Ob koncu tečaja naj imajo učenci vtis, da ta učitelj nadaljevalne šole ni pravi učitelj, da je to prijatelj, ki več ve, ki mnogo misli in globoko vidi, ki pa je vedno pripravljen nuditi svojim učencem vse, kar premore, h kateremu se lahko za tečejo po dober nasvet v vsaki zadevi.

Ali se sme v nadaljevalni šoli docirati? Sem mnenja, da ne samo sme, temveč tudi mora. Učna snov je za razpoložljivih 200 do 300 ur tako obširna, če tudi jo skreimo na najpotrebnejše, je izključeno, da bi vse principe mogli tehnično izvesti, temveč jih moramo le ugotoviti kot fakt, ki ga je treba upoštevati. Kadar pa dociraš, ne izgovori niti enega stvaka brez vsebine, zabeli s šalo in ironijo, ki pa ne sme žaliti, dociraj po gibčnosti jezika 15'—25' zaokroži snov, vpra-

volijo iz svoje srede. Člani izvršnega odbora imajo pravico prisostvovati sejam vseh odsekov.

Cl. 22. Izdatki za redno poslovanje izvršnega odbora morajo biti predvideni in se smejo kretati le v obsegu odobrenega proračuna UJU.

C.

Širji upravni odbor.

Cl. 22. Širji upravni odbor tvorijo člani upravnega odbora, izvršnega odbora, nadzornega odbora in 25 voljenih članov ter toliko namestnikov.

Cl. 23. Širji upravni odbor se sestaja po potrebi, kadar zahtevajo tri sekcije ali dve sekciji in upravni odbor — najmanj pa enkrat na leto pred glavno skupščino UJU. Rešuje vsa neresena načelna vprašanja in predela materijal za glavno skupščino.

Cl. 24. Podrobno poslovanje širjega upravnega odbora določa poslovnik.

Cl. 25. Kritje izdatkov za širji upravni odbor mora biti predvideno v proračunu UJU.

Nadzorni odbor.

Cl. 26. Nadzorni odbor ima 8 članov, in sicer 3 s sedeža in toliko vnanjih članov, kolikor je sekcij, ki jih delegirajo poedine sekcije.

Cl. 27. Nadzorni odbor mora pregledati račune in gospodarstvo s premoženjem UJU, če se je vršilo redno in v okviru proračuna.

Cl. 28. Podrobne določbe o poslovanju nadzornega odbora predvideva poslovni red nadzornega odbora.

Cl. 29. Izdatki za poslovanje nadzornega odbora morajo biti predvideni in kriti s proračunom UJU.

Glavna skupščina.

Cl. 30. Vrhovni upravni odbor sklicuje vsako leto najpozneje do 15. avgusta glavno skupščino UJU. On ji odredi dnevni red, kraj in dan sestanka.

Cl. 31. Glavno skupščino tvorijo: Širji upravni odbor, funkcionarji sekcij, predsedniki sreskih društev ter po 1 delegat vsakega sreskega društva na število do 50 članov, do 100 članov — 2, do 150 — 3 itd. Enako število mora biti namestnikov.

Cl. 32. Predsedniki, odnosno delegati društev smejo s pooblastili zastopati ostale delegate svojega društva v zmislu sklepov sreskega društva.

Cl. 33. Glavna skupščina vrši posle predvidene v svrhi in sredstvih pravil UJU kot najvišja odločujoča in stanca organizacije ter rešava in potrjuje vprašanja tekočega poslovanja na podlagi posebnega poslovnika za glavno skupščino.

Cl. 34. Kritje stroškov za glavno skupščino mora biti predvideno s proračunom, ki odloča, v koliko padejo v breme glavnega proračuna, v koliko sekcijskega, odnosno sreskih društev.

Krijejo se sledeče:
1. Za upravni odbor, izv. odbor in nadz. odbor v breme glavnega proračuna;
2. za funkcionarje sekcij krijejo sekcije same;
3. za predsednike društev društva sama;
4. za delegate pa posamezne sekcije.

Članarina.

Cl. 35. Članarina plača vsak član potom sreskega društva sekciji, ta pa centralni blagajni za vse člane svojega področja.

Cl. 36. Članarina določa vsako leto glavna skupščina na podlagi odobrenega proračuna.

Organizacijski tisk.

Cl. 37. Katere liste bo izdajalo UJU, sklepa glavna skupščina. Ti listi se upravljajo in urejujejo po določilih posebnega poslovnika.

Cl. 38. Vsi izdatki in kritja za poedine liste morajo biti predvideni v proračunu UJU.

Volitve.

Cl. 39. Glavna skupščina izvoli:

a) člane izvršnega odbora in namestnike po čl. 17. pravil.

b) 25 članov širjega upravnega odbora in namestnike po čl. 22. pravil.

c) 3 člane nadzornega odbora po čl. 26. pravil.

Cl. 40. Člani odborov UJU se volijo z vzklikom, kadar to zahteva 2/3 volilcev. V nasprotnem slučaju se vrše volitve z listki.

Cl. 41. Člani širjega upravnega odbora v zmislu čl. 34. b) pravil se volijo po čistem proporcionalnem sistemu na podlagi kandidatskih list s toliko podpisov, kolikor znaša količnik ob navzočnosti vseh volilnih upravičencev. Podrobna določila o proporeu in volitvah obsega poslovnik širjega upravnega odbora po čl. 24. teh pravil.

Razpust UJU.

Cl. 42. Če se UJU razpusti, prevzame vso premoč in nepremično in v čuvanje upravičenec po društvenem zakonu, ki jo preda novi organizaciji z istim ciljem in obsegom.

O razpustu sklepa glavna skupščina z 2/3 večino, ako je ta točka na dnevnem redu skupščine. Dnevni red mora biti najmanj tri mesece prej objavljen v organizacijskih listih.

Poslovnik.

Cl. 43. Podrobna administrativna določila o medsebojnem občevarju in poslovanju UJU, sekcij in sreskih društev obsega splošni poslovnik.

Prehodna določila.

1. Do tega časa zatečeni člani drugih šol in uradov lahko ostanejo še nadalje člani UJU, če se podvržejo tem pravilom.

2. Do drugačne odločitve v zmislu teh pravil ostanejo sekcije UJU v obsegu sedanjega teritorija v Beogradu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu in Zagrebu.

3. Upravni odbor sestavi kot prvo delo splošni poslovnik za upravo, sekcije in društva v zmislu teh pravil. Na podlagi tega splošnega poslovnika si potem poedine sekcije in sreska društva razširijo poslovnik za svoje notranje posle.

4. Na podlagi teh pravil morajo sedanja poverjenstva UJU do svoje prve skupščine izdelati svoja pravila, a do njih odobritve se upravljajo po dosedanjih pravilih. Isto velja za sreska društva.

5. Ko sprejme glavna skupščina ta pravila, se izvrše vse volitve v zmislu teh pravil, ki pa postanejo veljavne šele z dnem, ko bodo od oblasti potrjena ta pravila. Do tedaj vodi UJU sedanja uprava po sedanjih pravilih.

6. Vsi dosedanji častni člani, dobrotvori in utemeljenci ostanejo še nadalje v istem svojstvu člani UJU.

sledila postopoma. Kako je obrtno-nadaljevalno šolstvo že danes razvito, nam dokazuje v poročilu objavljena statistika, iz katere posnemamo, da je v praških okrajih I.—VI. 25 obrtno-nadaljevalnih šol za vajence in 0 za vajenke, ki so iz večine opremljene s potrebnimi vajeniškimi delavnicami. Kako številni je obisk obrtno-nadaljevalnih šol, nam povedo sledeči primeri: gostinčarska šola je imela vpisanih 1365 vajencev, tipografska 594, brivska 504, elektrotehnična 909, kleparska 303, pekovska 376 itd. Od deških šol ima modistična največ vajenk, namreč 400, v štiri krojaške ženske šole pa je hodilo 936 vajenk itd.

Smeto lahko trdimo, da ima malokateri šolski okraj tako številno močne šole kakor Praga. V celoti je obiskovalo v vseh 6 okrajih Prage obrtno-nadaljevalne šole 7659 vajencev in 1613 vajenk. Od tega števila jih je bilo oproščenih za pomočnike 288 vajencev in 35 vajenk. Razveseljivo je dejstvo, da se dviga predizobrazba vajencev od leta do leta. V obrtno-nadaljevalne šole je prišlo v tem letu 333 vajencev in 40 vajenk iz srednjih šol, iz IV. razreda meščanskih šol jih je bilo 648 vajencev in 60 vajenk. Ostali so prišli iz osnovnih in nižjih razredov meščanskih šol. Iz tega dejstva se prepričamo, da so končno prišli roditelji do prepričanja, da je koristnejše dati otroke v obrt, kakor pa jih študirati in jih tako vreti do negotove bodočnosti.

Ob koncu šolskega leta je bilo 79. I. razredov, 82 II. razredov, 68 III. in 7 IV. razredov. Vedenje in uspeh dijakov je jako lep, zakaj le 6 vajencev je dobilo iz vedenja in 790 iz uspeha najslabšo oceno. Zato pa je bilo ob zaključku šolskega leta 1170 vajencev in vajenk pohvaljenih in 767 nagradnih za dobro vedenje in dober uspeh. Nagrade so bile skozi in skozi lepe, nekatere prav dragocene. Dobil so lepe knjige, slike, hranilne knjižice z vložkom do 50 Kč itd.

Posebnost praških obrtno-nadaljevalnih šol je njihova zdravniška skrb za zdravstveni napredek vajencev. Šolsko zdravniško službo vrše 4 zdravniki in 2 zdravničice, ki bedijo nad zdravjem vajencev in jim s pomočjo filmov ali skioptičnih slik pojasnjujejo nauk o zdravju. Druga posebnost teh šol so vajeniške družine, kjer se v prvi vrsti goji telesni šport. V teh vajeniških družinah se navajajo vajenci k samoizobrazbi in vzgoji, k disciplini, spoštovanju do sebe in do drugih, navaja se jih k spoznanju, da ne smatrajo za nalogo človeka poiskati si kar največ zabav in komodnosti, temveč da si mora vsak zjeleniti svoj značaj in delati v življenju le dobro. Poročilo ima tudi nekaj življenjepsov mož, ki so si za obrtno-nadaljevalno šolstvo pridobili posebnih zaslug in so v tem letu umrli.

E. Lippert, Praga — A. Lajovic, Tržič.

Splošne vesti.

— Kaj je z ljudskošolskim zakonom. »Slovenec« prinaša vest: Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor doznavamo iz prosvetnega ministva, se je objava osnovnošolskega zakona odložila radi tega, ker je v tem času bil na dnevnem redu zakon o razdelitvi države na banovine in bodo imeli bani precej veliko kompetenco tudi v šolskih vprašanjih. V zvezi s tem se pripravlja v prosvetnem ministru velika pravopisna reforma. — K temu pripominjamo, da zakon o nar. šolah ni bil podpisan dne 27. sept. t. l., kakor je bilo v dnevnih listih objavljeno, temveč je bil tedaj podpisan zakon o učiteljskih in monošolskih učnih knjig.

— Odbor za proslavo 120letnice Ilirije oživljen. Štev. 82. Ljubljana, dne 25. septembra 1929. Bratsko društvo! Dne 14. oktobra 1929 poteče 120 let, odkar je podpisal cesar Napoleon I. ukaz o ustanovitvi Ilirskih dežel z glavnim mestom Ljubljano. Sicer kratka doba francoskega vladanja med našim naro-

dom je zarisala močne poteze v zgodovino našega nacionalnega in kulturnega razvoja. Da se skromno, a dostojno proslavi ta dogodek, se je sestel v Ljubljani odbor, sestojec iz zastopnikov mestne občine, oblastnega odbora, Glasbene Matice in Francoskega instituta v Ljubljani. Ta odbor pripravlja spominjske svečanosti, predvsem odkritje spomenika Iliriji oživljeni na Valvazorjevem trgu v nedeljo dne 13. oktobra dopoldne ob navzočnosti zastopnikov Nj. V. kralja, centralnih oblasti, predstavnikov francoske vlade v naši kraljevini in raznih odličnih oseb iz Francoske. Naša dolžnost je, da ob tej priliki pokažemo vso moč naših kulturnih organizacij in da z mnogobrojno udeležbo v sprevedu manifestiramo za bratstvo francoskega in jugoslovanskega naroda. Zato Vas vladno prosimo, da pozovete društveno članstvo, da se v polnem številu udeleži odkritja spomenika Iliriji oživljeni in stopi v sprevod, ki se bo formiral na trgu pred Mestnim domom. Vse podrobnosti bodo javljene v ljubljanskih dnevnikih. Prosimo čimprej obvestila in beležimo za odbor: Dr. Dinko Puc s. r., predsednik: K. Mahkota s. r. tajnik.

Gornjo okrožnico je prejel poverjenišvo UJU, zato naprošamo učiteljstvo iz Ljubljane in okolice, kakor tudi ono učiteljstvo, ki bo ta dan v Ljubljani, da se te manifestacije zanesljivo in polnoštevilno udeleži in se po gornjih navodilih zbere pred Mestnim domom.

UJU, pov. Ljubljana, 8. X. 1929.

A. Skulj, s. r. Jos. Kobal, s. r. poverjenik. tajnik.

— Proti uvajanju političnega strankarstva v šolstvo in učiteljstvo. Skupščina avstrijskega učiteljstva v Salzburgu je sprejela sledečo resolucijo: Stremenje političnih strank na vseh poljih javnega življenja za uveljavljanje svoje lastne politične moči vseh povsod nas dovaja do spoznanja, da izginja v ljudstvu misel državne ideje in izginjajo zadnji ostanki zaupanja v vlado in upravo. Najneždravejši vpliva to postrankarjenje vsega na šolstvo in učiteljstvo, ker se vrši z namenom, politično-strankarske vplive prenesti tudi na otroke in vzgojitelje ljudstva ter jih napraviti za brezvoljne strankarske plačance. Že mlad poklicni tovariš se ne presoja po sposobnostih, ampak po tem, v koliko je pripadnik kake vladajoče politične stranke. Nameščanje se vrši izključno po političnih vidikih. Pravičnost in zakon se ne upoštevata. Učitelj je brez zaščite pred nasiljem vladajoče stranke. — Ta sistem vodi naravno k največji nezadovoljnosti in odporu v vrstah pravičnega učiteljstva. Ne ustvarja odgovornostnega čuta v poedincih, ne ustvarja za ljudsko državo potrebnih temeljev, temveč ustvarja hlapec strank namesto svobodnih državljanov in izvaja nasilje nad uradniki in učitelji pri izvrševanju in izvajanju državljanov pravic. — Z ozirom na ohranitev in potrebno izpolnitev ljudske države in v dobro neodvisni šoli in svobodnega učiteljskega stanu dviga združene avstrijskega učiteljstva najostrejši ugovor proti politizaciji in postrankarjenju uradov, posebno pa proti politizaciji in postrankarjenju šolstva in učiteljstva. — Iz gornje resolucije je razvidno, da je tudi avstrijsko učiteljstvo sprejelo svojo stanovsko deklaracijo.

— Dopisovanje med učitelji in učenci raznih narodov in držav. (Iz »Internacija pedagogia revue«.) Ideja pacifizma postaja od dne do dne stvarnejša, vedno bolj očitna je nezmiselnost vojne, klanja in sovraštva med narodi. To uvidevajo tudi že diplomati, krmari držav, dasi so bili baš ti dolgo časa nasprotniki svetovnega miru. Pojavil se je Kelloggov pakt, Briand in Macdonald govorniki in delata za mir in Društvo narodov je ustanovljeno s tem ciljem. Toda ta trud od zgoraj ne bo rodil trajnega sadu, dokler se v masah narodov ne izkorenini mržnja in sovraštvo do drugorodcev, dokler se ne bomo zavedali, da žive onstran državnih mej-

Praške obrtno-nadaljevalne šole.

(Izvirno poročilo »Učit. Tovariš.«)

Praške obrtno-nadaljevalne šole so uspešno zaključile svoje 56 šolsko leto in izdale spoznamno letno poročilo, ki prinaša nad vse zanimivo sliko o stanju tega važnega šolstva. Na prvem mestu ima zelo razveseljivo vest, da se začne zidati prvo poslopje za

nastanitev obrtnih šol, in sicer bo stala stavba v Rajski zahradi v Italski ulici. Mestni svet je sprejel 10. preteklega meseca nujni sklep, da kupi tam prostor in da se začne takoj z zidavo.

Nadaljnja poslopja za to šolstvo bodo

šaj, kaj se zdi gojencem najbolj važno z ozirom na njihove razmere ter zapiši par stavkov posnetka, ki ga učenci zabeležijo, ali jih pusti par minut pisati in pogledj!

Jeli upoštevati principe današnjih delovne šole? Vsak po svojih zmožnostih in svoji uvidenosti! Navodila novejših literatur iz Pruske in Dunaja pa so pri podrobni analizi le tu in tam uporabna, ker vsak govori svojim učencem iz lastne duše, ne pa potom gramofona Nemcem. Princip delovne šole je star in absolutno pravilen ter internacionalen kakor princip dela samega. Princip dela je edinstven, delo pa različno, tako je edinstven princip delovne šole, a šola sama je pa vendar naša, in mora biti le naša in je potem delovna ali pa ne.

Doba kmetško-nadaljevalne šole bodi za vse gojence doba pospešenega aktivnega duševnega dela, ki naj usposobi učence k ostrejšemu razmišljanju, logično pravilnemu zaključevanju in objektivni presoji vsega, kar so doživeli, kar doživljajo in vseh vtisov, ki iz vseh strani silijo v njih duševnost. To duševno delo naj bude pod vplivom učiteljeve metode tako intenzivno, da jih bode usposobilo tudi za poznejše k pravilni razumnosti.

Poznavajoč svoje učence bode znal učitelj učno snov razdeliti v tri skupine: Prvo učenci poznajo popolnoma, drugo deloma, tretjo je treba šele obravnavati. Med temi skupinami je izpolniti vrzeli in ustvariti logično vez. Navesti je treba i tu na ono, kar učence že razume in vsebino razširjati, ne pa mu polniti glavo z novo snovjo, ki še v celoti duševnosti ne najde logične zveze.

Naš narod ljubi prilike, prispodobe, šalo, ironijo, ker jih ljubi mu ostanejo v spominu in po psiholoških principih tudi ona učna snov, ki je s temi bila podana primerjalno in istočasno.

Vsa snov mora biti iz območja njegovega doma in njegovega dela. Tekom tečaja se mu mora razširiti znanje v vsem, kar ga obdaja, rastlinstvu, živalstvu, vodi, zraku, zemlji in oplemeniti etično mišljenje o sočloveku. Niti ena učna edinica, in naj traja ta samo četrt ure, ne sme miniti za učenca brez vtisa, da ni pridobil nekaj praktično uporabnega ali vsaj življenjsko zanimivega. Posebno pozornost je posvečati naravnim pojavom in tajnim silam življenja, ki so mu nerazumljive in tuje. Vse to mu je treba razjasniti, kajti kmet in vsak človek ima večji strah pred neznanim, strah pa je kaj slaba priprava za uspešen boj. Kmetovo delo pa je neprestan boj z elementi, zato pogost kmetov obup, ker se ne zna, ne more in ne upa boriti z neznanecem. Če pa se bori, bode njegov boj škodoval njegovim prijateljem. Res je, da vsega ne moremo popolnoma pojasniti, ker je čas pičel, povejmo jim le, da tega še ne vedo, pa je psihološka priprava in duševna dispozicija podana, radovednost vzbujena, pove se fakt brez utemeljevanja, zakaj je tako. Ševeda mora imeti učitelj pred učenci toliko avtoritete, da jim je vsaka njegova beseda absolutna resnica. V naravi se vrši dan in noč, leto in zimo borba za hrano, luč, zrak. Boj ne pozna etike, ne kompromisov. V ta boj posega kmet kot najvišji faktor in se mora boriti s sredstvi svojih rok, ki jih vodi razum. Tudi za njega velja geslo te borbe: Življenje ali smrt.

Tudi na nadaljevalni šoli bodi pouk po možnosti vedno nazoren vsled svoje psihološke večje vrednosti. Učila so lahko najraznovrstnejša. Glavno nazorilo pa ostani sama narava s svojim resničnim življenjem in delovanjem. To naravo smatraj vsak učenec ob izstopu za ogromno knjigo — življenjsko spremljevalko s tisoči črk, katere pa zna

on vsaj za silo čitati. V tej knjigi bode našel vse resnice, načela in zakone. Vse druge knjige so le komentarji, ki se jih vzame v roko od prilike do prilike. Nadaljevalna šola naj ga pa usposobi v uporabi komentarjev.

Koncentracijska pouka se vrši ob vsaki priložnosti, oživi pouk in pogloblja obravnavano snov, jo tudi nehoti ponavlja, kar je tem važnejše, ker izrazitega ponavljanja nadaljevalna šola ne pozna.

Ne nudimo učencem preveč števil, ker ga navajamo k razumevanju, ne silimo ga pa k učenju.

Po navedenem bi bil za nadaljevalno šolo tehnično pravilen izraz ustvarjajoča učilnica.

Na osnovi navedenega mi je podati v učno snov o gnojenju v primerni metodični obliki.

Dasi je gnojenje na videz skupina kmetško-gospodarskih vprašanj zase, se mora za obravnavo te snovi pripraviti podlaga, ki bi po priliki sestojala iz sledečih pojmov: Kako nastane zemlja, vrste zemlje, živica, mrtvica, godnost, rastlinska biologija, medsebojna vzajemnost med živalstvom in rastlinstvom.

Vzorec: I. Koncentracija snovi pri pouku. Ogled gnojšča na licu mesta. Dejanski stan. Kup gnojja v obliki velikega klobuka, izsušen, gnojica odteka v cestni jarek, koliko je gnojja v jami sami, zalit z gnojnico. Brez posebnega truda ugotovijo učenci vse napačne posledice na njivi. Primer za oživljanje: Kuhaj govedino, vrzi juho proč. Drugi: Voda na kuhanih slivah. Izračunaj po knjigi: Koliko je vredna gnojica, ki odteče letno. Koliko % gnojja je za 50% manjvrednega, ker se je izsušilo? Koliko gnojja je plesnivega, koliko znaša škoda? Koliko gnojja je na dnu manjvrednega, ker ne more vsled gnojnice v razkroj? Higijenski oziri in slabo

gnojšče? Vpliv na gospodarja samega. Jezi ga, sram ga je, nezadovoljen je, se razdraži ga kdo, rodbina trpi, pa ni nič kriva. Računajmo dalje! Koliko m³ meri gnojšče? Koliko m³ kamenja je treba za 25 cm debel tlak? Koliko stane voz kamenja? Koliko tlakovanje? Koliko bi morala držati gnojnična jama? Izkalkuliraj v glavi vse tri dimenzije? Koliko bi stalo vse delo? Po koliko % bi se obrestovala glavnična? Hočeš, pa preračunajmo, koliko bi stalo vse iz betona? Koliko torej dražje? Ako dobiš za vzorno napravljeno gnojšče cement à 27 Din, koliko te stane? Za kateri način naprave se bodeš odločil? Kakšne spremembe pričakuješ vsled vzornega gnojšča na njivah, travnikih? sadovnjaku? v sobi? v svojem srecu? pred svojimi sosedi. Česa ne smeš pozabiti? Napravi prošnjo za podporo! Napravi sam načrt za gnojšče! Napravi točen stroškovnik! Napravi pogodbo z zidarjem! Dogovori se s sosedi, da imate zadržno črpalko in sod z vozom za gnojnico. Skušaj napraviti pravilnik, ki ga podpišete.

Vzorec II.: Obravnavanje ravnanja s hlevskim gnojem in gnojnic ter ostalimi običajnimi gnojili je na osnovi empirike učencev prav lahka.

Večje važnosti je pravilno metodično postopanje pri nauku o umetnih gnojilih, ker zahteva mnogo temeljnega znanja o kemiji.

Ta nauk sam bi bilo razdeliti v tri metodične skupine, prvo empirično, drugo eksperimentalno in tretjo pripovedovalno.

Empirična metoda bi se naslanjala na kemične procese v območju kmetovega dela, ki so mu sicer znani po učinkih in vtisih na naše čute, ne pojmuje pa tehnične izvedbe.

(Dalje prihodnjič.)

volijo iz svoje srede. Člani izvršnega odbora imajo pravico prisostvovati sejam vseh odsekov.

Cl. 22. Izdatki za redno poslovanje izvršnega odbora morajo biti predvideni in se smejo kretati le v obsegu odobrenega proračuna UJU.

C.

Širji upravni odbor.

Cl. 22. Širji upravni odbor tvorijo člani upravnega odbora, izvršnega odbora, nadzornega odbora in 25 voljenih članov ter toliko namestnikov.

Cl. 23. Širji upravni odbor se sestaja po potrebi, kadar zahtevajo tri sekcije ali dve sekciji in upravni odbor — najmanj pa enkrat na leto pred glavno skupščino UJU. Rešuje vsa neresena načelna vprašanja in predela materijal za glavno skupščino.

Cl. 24. Podrobno poslovanje širjega upravnega odbora določa poslovnik.

Cl. 25. Kritje izdatkov za širji upravni odbor mora biti predvideno v proračunu UJU.

Nadzorni odbor.

Cl. 26. Nadzorni odbor ima 8 članov, in sicer 3 s sedeža in toliko vnanjih članov, kolikor je sekcij, ki jih delegirajo poedine sekcije.

Cl. 27. Nadzorni odbor mora pregledati račune in gospodarstvo s premoženjem UJU, če se je vršilo redno in v okviru proračuna.

Cl. 28. Podrobne določbe o poslovanju nadzornega odbora predvideva poslovni red nadzornega odbora.

Cl. 29. Izdatki za poslovanje nadzornega odbora morajo biti predvideni in kriti s proračunom UJU.

Glavna skupščina.

Cl. 30. Vrhovni upravni odbor sklicuje vsako leto najpozneje do 15. avgusta glavno skupščino UJU. On ji odredi dnevni red, kraj in dan sestanka.

Cl. 31. Glavno skupščino tvorijo: Širji upravni odbor, funkcionarji sekcij, predsedniki sreskih društev ter po 1 delegat vsakega sreskega društva na število do 50 članov, do 100 članov — 2, do 150 — 3 itd. Enako število mora biti namestnikov.

Cl. 32. Predsedniki, odnosno delegati društev smejo s pooblastili zastopati ostale delegate svojega društva v zmislu sklepov sreskega društva.

Cl. 33. Glavna skupščina vrši posle predvidene v svrhi in sredstvih pravil UJU kot najvišja odločujoča in stanca organizacije ter rešava in potrjuje vprašanja tekočega poslovanja na podlagi posebnega poslovnika za glavno skupščino.

Cl. 34. Kritje stroškov za glavno skupščino mora biti predvideno s proračunom, ki odloča, v koliko padejo v breme glavnega proračuna, v koliko sekcijskega, odnosno sreskih društev.

Krijejo se sledeče:
1. Za upravni odbor, izv. odbor in nadz. odbor v breme glavnega proračuna;
2. za funkcionarje sekcij krijejo sekcije same;
3. za predsednike društev društva sama;
4. za delegate pa posamezne sekcije.

Članarina.

Cl. 35. Članarino plača vsak član potom sreskega društva sekciji, ta pa centralni blagajni za vse člane svojega področja.

Cl. 36. Članarino določa vsako leto glavna skupščina na podlagi odobrenega proračuna.

Organizacijski tisk.

Cl. 37. Katere liste bo izdajalo UJU, sklepa glavna skupščina. Ti listi se upravljajo in urejujejo po določilih posebnega poslovnika.

Cl. 38. Vsi izdatki in kritja za poedine liste morajo biti predvideni v proračunu UJU.

Volitve.

Cl. 39. Glavna skupščina izvoli:

a) člane izvršnega odbora in namestnike po čl. 17. pravil.

b) 25 članov širjega upravnega odbora in namestnike po čl. 22. pravil.

c) 3 člane nadzornega odbora po čl. 26. pravil.

Cl. 40. Člani odborov UJU se volijo z vzklikom, kadar to zahteva 2/3 volilcev. V nasprotnem slučaju se vrše volitve z listki.

Cl. 41. Člani širjega upravnega odbora v zmislu čl. 34. b) pravil se volijo po čistem proporcionalnem sistemu na podlagi kandidatskih list s toliko podpisov, kolikor znaša količnik ob navzočnosti vseh volilnih upravičencev. Podrobna določila o proporeu in volitvah obsega poslovnik širjega upravnega odbora po čl. 24. teh pravil.

Razpust UJU.

Cl. 42. Če se UJU razpusti, prevzame vso premoč in nepremično inmovino v čuvanje upravičenec po društvenem zakonu, ki jo preda novi organizaciji z istim ciljem in obsegom.

O razpustu sklepa glavna skupščina z 2/3 večino, ako je ta točka na dnevnem redu skupščine. Dnevni red mora biti najmanj tri mesece prej objavljen v organizacijskih listih.

Poslovnik.

Cl. 43. Podrobna administrativna določila o medsebojnem občevarju in poslovanju UJU, sekcij in sreskih društev obsega splošni poslovnik.

Prehodna določila.

1. Do tega časa zatečeni člani drugih šol in uradov lahko ostanejo še nadalje člani UJU, če se podvržejo tem pravilom.

2. Do drugačne odločitve v zmislu teh pravil ostanejo sekcije UJU v obsegu sedanjega teritorija v Beogradu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu in Zagrebu.

3. Upravni odbor sestavi kot prvo delo splošni poslovnik za upravo, sekcije in društva v zmislu teh pravil. Na podlagi tega splošnega poslovnika si potem poedine sekcije in sreska društva razširijo poslovnik za svoje notranje posle.

4. Na podlagi teh pravil morajo sedanja poverjenstva UJU do svoje prve skupščine izdelati svoja pravila, a do njih odobritve se upravljajo po dosedanjih pravilih. Isto velja za sreska društva.

5. Ko sprejme glavna skupščina ta pravila, se izvrše vse volitve v zmislu teh pravil, ki pa postanejo veljavne šele z dnem, ko bodo od oblasti potrjena ta pravila. Do tedaj vodi UJU sedanja uprava po sedanjih pravilih.

6. Vsi dosedanji častni člani, dobrotvori in utemeljenci ostanejo še nadalje v istem svojstvu člani UJU.

sledila postopoma. Kako je obrtno-nadaljevalno šolstvo že danes razvito, nam dokazuje v poročilu objavljena statistika, iz katere posnemamo, da je v praških okrajih I.—VI. 25 obrtno-nadaljevalnih šol za vajence in 0 za vajenke, ki so iz večine opremljene s potrebnimi vajeniškimi delavnicami. Kako številni je obisk obrtno-nadaljevalnih šol, nam povedo sledeči primeri: gostinčarska šola je imela vpisanih 1365 vajencev, tipografska 594, brivska 504, elektrotehnična 909, kleparska 303, pekovska 376 itd. Od deških šol ima modistična največ vajenk, namreč 400, v štiri krojaške ženske šole pa je hodilo 936 vajenk itd.

Smeto lahko trdimo, da ima malokateri šolski okraj tako številno močne šole kakor Praga. V celoti je obiskovalo v vseh 6 okrajih Prage obrtno-nadaljevalne šole 7659 vajencev in 1613 vajenk. Od tega števila jih je bilo oproščenih za pomočnike 288 vajencev in 35 vajenk. Razveseljivo je dejstvo, da se dviga predizobrazba vajencev od leta do leta. V obrtno-nadaljevalne šole je prišlo v tem letu 333 vajencev in 40 vajenk iz srednjih šol, iz IV. razreda meščanskih šol jih je bilo 648 vajencev in 60 vajenk. Ostali so prišli iz osnovnih in nižjih razredov meščanskih šol. Iz tega dejstva se prepričamo, da so končno prišli roditelji do prepričanja, da je koristnejše dati otroke v obrt, kakor pa jih študirati in jih tako vreti do negotove bodočnosti.

Ob koncu šolskega leta je bilo 79. I. razredov, 82 II. razredov, 68 III. in 7 IV. razredov. Vedenje in uspeh dijakov je jako lep, zakaj le 6 vajencev je dobilo iz vedenja in 790 iz uspeha najslabšo oceno. Zato pa je bilo ob zaključku šolskega leta 1170 vajencev in vajenk pohvaljenih in 767 nagradnih za dobro vedenje in dober uspeh. Nagrade so bile skozi in skozi lepe, nekatere prav dragocene. Dobil so lepe knjige, slike, hranilne knjižice z vložkom do 50 Kč itd.

Posebnost praških obrtno-nadaljevalnih šol je njihova zdravniška skrb za zdravstveni napredek vajencev. Šolsko zdravniško službo vrše 4 zdravniki in 2 zdravničarice, ki bedijo nad zdravjem vajencev in jim s pomočjo filmov ali skioptičnih slik pojasnjujejo nauk o zdravju. Druga posebnost teh šol so vajeniške družine, kjer se v prvi vrsti goji telesni šport. V teh vajeniških družinah se navajajo vajenci k samoizobrazbi in vzgoji, k disciplini, spoštovanju do sebe in do drugih, navaja se jih k spoznanju, da ne smatrajo za nalogo človeka poiskati si kar največ zabav in komodnosti, temveč da si mora vsak zjeleniti svoj značaj in delati v življenju le dobro. Poročilo ima tudi nekaj življenjepsov mož, ki so si za obrtno-nadaljevalno šolstvo pridobili posebnih zaslug in so v tem letu umrli.

E. Lippert, Praga — A. Lajovic, Tržič.

Splošne vesti.

— Kaj je z ljudskošolskim zakonom. »Slovenec« prinaša vest: Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor doznavamo iz prosvetnega ministristva, se je objava osnovnošolskega zakona odložila radi tega, ker je v tem času bil na dnevnem redu zakon o razdelitvi države na banovine in bodo imeli bani precej veliko kompetenco tudi v šolskih vprašanjih. V zvezi s tem se pripravlja v prosvetnem ministristvu velika pravopisna reforma. — K temu pripominjamo, da zakon o nar. šolah ni bil podpisan dne 27. sept. t. l., kakor je bilo v dnevnih listih objavljeno, temveč je bil tedaj podpisan zakon o učiteljskih in monošolskih učnih knjig.

— Odbor za proslavo 120letnice Ilirije oživljen. Štev. 82. Ljubljana, dne 25. septembra 1929. Bratsko društvo! Dne 14. oktobra 1929 poteče 120 let, odkar je podpisal cesar Napoleon I. ukaz o ustanovitvi Ilirskih dežel z glavnim mestom Ljubljano. Sicer kratka doba francoskega vladanja med našim naro-

dom je zarisala močne poteze v zgodovino našega nacionalnega in kulturnega razvoja. Da se skromno, a dostojno proslavi ta dogodek, se je sestel v Ljubljani odbor, sestojec iz zastopnikov mestne občine, oblastnega odbora, Glasbene Matice in Francoskega instituta v Ljubljani. Ta odbor pripravlja spominjske svečanosti, predvsem odkritje spomenika Iliriji oživljeni na Valvazorjevem trgu v nedeljo dne 13. oktobra dopoldne ob navzočnosti zastopnikov Nj. V. kralja, centralnih oblasti, predstavnikov francoske vlade v naši kraljevini in raznih odličnih oseb iz Francoske. Naša dolžnost je, da ob tej priliki pokažemo vso moč naših kulturnih organizacij in da z mnogobrojno udeležbo v sprevedu manifestiramo za bratstvo francoskega in jugoslovanskega naroda. Zato Vas vladno prosimo, da pozovete društveno članstvo, da se v polnem številu udeleži odkritja spomenika Iliriji oživljeni in stopi v sprevod, ki se bo formiral na trgu pred Mestnim domom. Vse podrobnosti bodo javljene v ljubljanskih dnevnikih. Prosimo čimprej obvestila in beležimo za odbor: Dr. Dinko Puc s. r., predsednik: K. Mahkota s. r. tajnik.

Gornjo okrožnico je prejel poverjeništvu UJU, zato naprošamo učiteljstvo iz Ljubljane in okolice, kakor tudi ono učiteljstvo, ki bo ta dan v Ljubljani, da se te manifestacije zanesljivo in polnoštevilno udeleži in se po gornjih navodilih zbere pred Mestnim domom.

UJU, pov. Ljubljana, 8. X. 1929.

A. Skulj, s. r. Jos. Kobal, s. r. poverjenik. tajnik.

— Proti uvajanju političnega strankarstva v šolstvo in učiteljstvo. Skupščina avstrijskega učiteljstva v Salzburgu je sprejela sledečo resolucijo: Stremenje političnih strank na vseh poljih javnega življenja za uveljavljanje svoje lastne politične moči vseh povsod nas dovaja do spoznanja, da izginja v ljudstvu misel državne ideje in izginjajo zadnji ostanki zaupanja v vlado in upravo. Najneždravejši vpliva to postrankarjenje vsega na šolstvo in učiteljstvo, ker se vrši z namenom, politično-strankarske vplive prenesti tudi na otroke in vzgojitelje ljudstva ter jih napraviti za brezvoljne strankarske plačance. Že mlad poklicni tovariš se ne presoja po sposobnostih, ampak po tem, v koliko je pripadnik kake vladujoče politične stranke. Nameščanje se vrši izključno po političnih vidikih. Pravičnost in zakon se ne upoštevata. Učitelj je brez zaščite pred nasiljem vladajoče stranke. — Ta sistem vodi naravno k največji nezadovoljnosti in odporu v vrstah pravičnega učiteljstva. Ne ustvarja odgovornostnega čuta v poedincih, ne ustvarja za ljudsko državo potrebnih temeljev, temveč ustvarja hlapec strank namesto svobodnih državljanov in izvaja nasilje nad uradniki in učitelji pri izvrševanju in izvajanju državljanskih pravic. — Z ozirom na ohranitev in potrebno izpolnitev ljudske države in v dobro neodvisni šoli in svobodnega učiteljskega stanu dviga združene avstrijskega učiteljstva najostrejši ugovor proti politizaciji in postrankarjenju uradov, posebno pa proti politizaciji in postrankarjenju šolstva in učiteljstva. — Iz gornje resolucije je razvidno, da je tudi avstrijsko učiteljstvo sprejelo svojo stanovsko deklaracijo.

— Dopisovanje med učitelji in učenci raznih narodov in držav. (Iz »Internacija pedagogična revue«.) Ideja pacifizma postaja od dne do dne stvarnejša, vedno bolj očitna je nezmiselnost vojne, klanja in sovraštva med narodi. To uvidevajo tudi že diplomati, krmariji držav, dasi so bili baš ti dolgo časa nasprotniki svetovnega miru. Pojavil se je Kelloggov pakt, Briand in Macdonald govorniki in delata za mir in Društvo narodov je ustanovljeno s tem ciljem. Toda ta trud od zgoraj ne bo rodil trajnega sadu, dokler se v masah narodov ne izkorenini mržnja in sovraštvo do drugorodcev, dokler se ne bomo zavedali, da žive onstran državnih mej-

Praške obrtno-nadaljevalne šole.

(Izvirno poročilo »Učit. Tovarišu.«)

Praške obrtno-nadaljevalne šole so uspešno zaključile svoje 56 šolsko leto in izdale spoznamno letno poročilo, ki prinaša nad vse zanimivo sliko o stanju tega važnega šolstva. Na prvem mestu ima zelo razveseljivo vest, da se začne zidati prvo poslopje za

nastanitev obrtnih šol, in sicer bo stala stavba v Rajski zahradi v Italski ulici. Mestni svet je sprejel 10. preteklega meseca nujni sklep, da kupi tam prostor in da se začne takoj z zidavo.

Nadaljnja poslopja za to šolstvo bodo

šaj, kaj se zdi gojencem najbolj važno z ozirom na njihove razmere ter zapiši par stavkov posnetka, ki ga učenci zabeležijo, ali jih pusti par minut pisati in pogledj!

Jeli upoštevati principe današnjih delovne šole? Vsak po svojih zmožnostih in svoji uvidenosti! Navodila novejših literatur iz Pruske in Dunaja pa so pri podrobnih analizah le tu in tam uporabna, ker vsak govori svojim učencem iz lastne duše, ne pa potom gramofona Nemcem. Princip delovne šole je star in absolutno pravilen ter internacionalen kakor princip dela samega. Princip dela je edinstven, delo pa različno, tako je edinstven princip delovne šole, a šola sama je pa vendar naša, in mora biti le naša in je potem delovna ali pa ne.

Doba kmetško-nadaljevalne šole bodi za vse gojence doba pospešenega aktivnega duševnega dela, ki naj usposobi učence k ostrejšemu razmišljanju, logično pravilnemu zaključevanju in objektivni presoji vsega, kar so doživeli, kar doživljajo in vseh vtisov, ki iz vseh strani silijo v njih duševnost. To duševno delo naj bude pod vplivom učiteljeve metode tako intenzivno, da jih bode usposobilo tudi za poznejše k pravilni razumnosti.

Poznavajoč svoje učence bode znal učitelj učno snov razdeliti v tri skupine: Prvo učenci poznajo popolnoma, drugo deloma, tretjo je treba šele obravnavati. Med temi skupinami je izpolniti vrzeli in ustvariti logično vez. Navesti je treba i tu na ono, kar učence že razume in vsebino razširjati, ne pa mu polniti glavo z novo snovjo, ki še v celoti duševnosti ne najde logične zveze.

Naš narod ljubi prilike, prispodobe, šalo, ironijo, ker jih ljubi mu ostanejo v spominu in po psiholoških principih tudi ona učna snov, ki je s temi bila podana primerjalno in istočasno.

Vsa snov mora biti iz območja njegovega doma in njegovega dela. Tekom tečaja se mu mora razširiti znanje v vsem, kar ga obdaja, rastlinstvu, živalstvu, vodi, zraku, zemlji in oplemeniti etično mišljenje o sočloveku. Niti ena učna edinica, in naj traja ta samo četrt ure, ne sme miniti za učenca brez vtisa, da ni pridobil nekaj praktično uporabnega ali vsaj življenjsko zanimivega. Posebno pozornost je posvečati naravnim pojavom in tajnim silam življenja, ki so mu nerazumljive in tuje. Vse to mu je treba razjasniti, kajti kmet in vsak človek ima večji strah pred neznanim, strah pa je kaj slaba priprava za uspešen boj. Kmetovo delo pa je neprestan boj z elementi, zato pogost kmetov obup, ker se ne zna, ne more in ne upa boriti z neznanecem. Če pa se bori, bode njegov boj škodoval njegovim prijateljem. Res je, da vsega ne moremo popolnoma pojasniti, ker je čas pičel, povejmo jim le, da tega še ne vedo, pa je psihološka priprava in duševna dispozicija podana, radovednost vzbujena, pove se fakt brez utemeljevanja, zakaj je tako. Ševeda mora imeti učitelj pred učenci toliko avtoritete, da jim je vsaka njegova beseda absolutna resnica. V naravi se vrši dan in noč, leto in zimo borba za hrano, luč, zrak. Boj ne pozna etike, ne kompromisov. V ta boj posega kmet kot najvišji faktor in se mora boriti s sredstvi svojih rok, ki jih vodi razum. Tudi za njega velja geslo te borbe: Življenje ali smrt.

Tudi na nadaljevalni šoli bodi pouk po možnosti vedno nazoren vsled svoje psihološke večje vrednosti. Učila so lahko najraznovrstnejša. Glavno nazorilo pa ostani sama narava s svojim resničnim življenjem in delovanjem. To naravo smatraj vsak učence ob izstopu za ogromno knjigo — življenjsko spremljevalko s tisoči črk, katere pa zna

on vsaj za silo čitati. V tej knjigi bode našel vse resnice, načela in zakone. Vse druge knjige so le komentarji, ki se jih vzame v roko od prilike do prilike. Nadaljevalna šola naj ga pa usposobi v uporabi komentarjev.

Koncentracijska pouka se vrši ob vsaki priložnosti, oživi pouk in pogloblja obravnavano snov, jo tudi nehoti ponavlja, kar je tem važnejše, ker izrazitega ponavljanja nadaljevalna šola ne pozna.

Ne nudimo učencem preveč števil, ker ga navajamo k razumevanju, ne silimo ga pa k učenju.

Po navedenem bi bil za nadaljevalno šolo tehnično pravilen izraz ustvarjajoča učilnica.

Na osnovi navedenega mi je podati v učno snov o gnojenju v primerni metodični obliki.

Dasi je gnojenje na videz skupina kmetško-gospodarskih vprašanj zase, se mora za obravnavo te snovi pripraviti podlaga, ki bi po priliki sestojala iz sledečih pojmov: Kako nastane zemlja, vrste zemlje, živica, mrtvica, godnost, rastlinska biologija, medsebojna vzajemnost med živalstvom in rastlinstvom.

Vzorec: I. Koncentracijska snovi pri pouku. Ogled gnojšča na licu mesta. Dejanski stan. Kup gnoja v obliki velikega klobuka, izsušen, gnojica odteka v cestni jarek, koliko je gnoja v jami sami, zalit z gnojico. Brez posebnega truda ugotovijo učenci vse napačne posledice na njivi. Primer za oživljanje: Kuhaj govedino, vrzi juho proč. Drugi: Voda na kuhanih slivah. Izračunaj po knjigi: Koliko je vredna gnojica, ki odteče letno. Koliko % gnoja je za 50% manjvrednega, ker se je izsušil? Koliko gnoja je plesnivega, koliko znaša škoda? Koliko gnoja je na dnu manjvrednega, ker ne more vsled gnojnice v razkroj? Higijenski oziri in slabo

gnojšče? Vpliv na gospodarja samega. Jezi ga, sram ga je, nezadovoljen je, še razdraži ga kdo, rodbina trpi, pa ni nič kriva. Računajmo dalje! Koliko m³ meri gnojšče? Koliko m³ kamenja je treba za 25 cm debel tlak? Koliko stane voz kamenja? Koliko tlakovanje? Koliko bi morala držati gnojnična jama? Izalkuliraj v glavi vse tri dimenzije? Koliko bi stalo vse delo? Po koliko % bi se obrestovala glavnicca? Hočeš, pa preračunajmo, koliko bi stalo vse iz betona? Koliko torej dražje? Ako dobiš za vzorno napravljeno gnojšče cement à 27 Din, koliko te stane? Za kateri način naprave se bodeš odločil? Kakšne spremembe pričakuješ vsled vzornega gnojšča na njivah, travnikih? sadovnjaku? v sobi? v svojem srcu? pred svojimi sosedi. Česa ne smeš pozabiti? Napravi prošnjo za podporo! Napravi sam načrt za gnojšče! Napravi točen stroškovnik! Napravi pogodbo z zidarjem! Dogovori se s sosedi, da imate zadržno črpalko in sod z vozom za gnojico. Skušaj napraviti pravilnik, ki ga podpišete.

Vzorec II.: Obravnavanje ravnanja s hlevskim gnojem in gnojico ter ostalimi običajnimi gnojili je na osnovi empirike učencev prav lahka.

Večje važnosti je pravilno metodično postopanje pri nauku o umetnih gnojilih, ker zahteva mnogo temeljnega znanja o kemiji.

Ta nauk sam bi bilo razdeliti v tri metodične skupine, prvo empirično, drugo eksperimentalno in tretjo pripovedovalno.

Empirična metoda bi se naslanjala na kemične procese v območju kmetovega dela, ki so mu sicer znani po učinkih in vtisih na naše čute, ne pojmuje pa tehnične izvedbe.

(Dalje prihodnjič.)

volijo iz svoje srede. Člani izvršnega odbora imajo pravico prisostvovati sejam vseh odsekov.

Cl. 22. Izdatki za redno poslovanje izvršnega odbora morajo biti predvideni in se smejo kretati le v obsegu odobrenega proračuna UJU.

C.

Širji upravni odbor.

Cl. 22. Širji upravni odbor tvorijo člani upravnega odbora, izvršnega odbora, nadzornega odbora in 25 voljenih članov ter toliko namestnikov.

Cl. 23. Širji upravni odbor se sestaja po potrebi, kadar zahtevajo tri sekcije ali dve sekciji in upravni odbor — najmanj pa enkrat na leto pred glavno skupščino UJU. Rešuje vsa neresena načelna vprašanja in predela materijal za glavno skupščino.

Cl. 24. Podrobno poslovanje širjega upravnega odbora določa poslovnik.

Cl. 25. Kritje izdatkov za širji upravni odbor mora biti predvideno v proračunu UJU.

Nadzorni odbor.

Cl. 26. Nadzorni odbor ima 8 članov, in sicer 3 s sedeža in toliko vnanjih članov, kolikor je sekcij, ki jih delegirajo poedine sekcije.

Cl. 27. Nadzorni odbor mora pregledati račune in gospodarstvo s premoženjem UJU, če se je vršilo redno in v okviru proračuna.

Cl. 28. Podrobne določbe o poslovanju nadzornega odbora predvideva poslovni red nadzornega odbora.

Cl. 29. Izdatki za poslovanje nadzornega odbora morajo biti predvideni in kriti s proračunom UJU.

Glavna skupščina.

Cl. 30. Vrhovni upravni odbor sklicuje vsako leto najpozneje do 15. avgusta glavno skupščino UJU. On ji odredi dnevni red, kraj in dan sestanka.

Cl. 31. Glavno skupščino tvorijo: Širji upravni odbor, funkcionarji sekcij, predsedniki sreskih društev ter po 1 delegat vsakega sreskega društva na število do 50 članov, do 100 članov — 2, do 150 — 3 itd. Enako število mora biti namestnikov.

Cl. 32. Predsedniki, odnosno delegati društev smejo s pooblastili zastopati ostale delegate svojega društva v zmislu sklepov sreskega društva.

Cl. 33. Glavna skupščina vrši posle predvidene v svrhi in sredstvih pravil UJU kot najvišja odločujoča in stanca organizacije ter rešava in potrjuje vprašanja tekočega poslovanja na podlagi posebnega poslovnika za glavno skupščino.

Cl. 34. Kritje stroškov za glavno skupščino mora biti predvideno s proračunom, ki odloča, v koliko padejo v breme glavnega proračuna, v koliko sekcijskega, odnosno sreskih društev.

Krijejo se sledeče:
1. Za upravni odbor, izv. odbor in nadz. odbor v breme glavnega proračuna;
2. za funkcionarje sekcij krijejo sekcije same;
3. za predsednike društev društva sama;
4. za delegate pa posamezne sekcije.

Članarina.

Cl. 35. Članarino plača vsak član potom sreskega društva sekciji, ta pa centralni blagajni za vse člane svojega področja.

Cl. 36. Članarino določa vsako leto glavna skupščina na podlagi odobrenega proračuna.

Organizacijski tisk.

Cl. 37. Katere liste bo izdajalo UJU, sklepa glavna skupščina. Ti listi se upravljajo in urejujejo po določilih posebnega poslovnika.

Cl. 38. Vsi izdatki in kritja za poedine liste morajo biti predvideni v proračunu UJU.

Volitve.

Cl. 39. Glavna skupščina izvoli:

a) člane izvršnega odbora in namestnike po čl. 17. pravil.

b) 25 članov širjega upravnega odbora in namestnike po čl. 22. pravil.

c) 3 člane nadzornega odbora po čl. 26. pravil.

Cl. 40. Člani odborov UJU se volijo z vzklikom, kadar to zahteva 2/3 volilcev. V nasprotnem slučaju se vrše volitve z listki.

Cl. 41. Člani širjega upravnega odbora v zmislu čl. 34. b) pravil se volijo po čistem proporcionalnem sistemu na podlagi kandidatskih list s toliko podpisov, kolikor znaša količnik ob navzočnosti vseh volilnih upravičencev. Podrobna določila o proporeu in volitvah obsega poslovnik širjega upravnega odbora po čl. 24. teh pravil.

Razpust UJU.

Cl. 42. Če se UJU razpusti, prevzame vso premoč in nepremično inmovino v čuvanje upravičenec po društvenem zakonu, ki jo preda novi organizaciji z istim ciljem in obsegom.

O razpustu sklepa glavna skupščina z 2/3 večino, ako je ta točka na dnevnem redu skupščine. Dnevni red mora biti najmanj tri mesece prej objavljen v organizacijskih listih.

Poslovnik.

Cl. 43. Podrobna administrativna določila o medsebojnem občevarju in poslovanju UJU, sekcij in sreskih društev obsega splošni poslovnik.

Prehodna določila.

1. Do tega časa zatečeni člani drugih šol in uradov lahko ostanejo še nadalje člani UJU, če se podvržejo tem pravilom.

2. Do drugačne odločitve v zmislu teh pravil ostanejo sekcije UJU v obsegu sedanjega teritorija v Beogradu, Ljubljani, Sarajevu, Splitu in Zagrebu.

3. Upravni odbor sestavi kot prvo delo splošni poslovnik za upravo, sekcije in društva v zmislu teh pravil. Na podlagi tega splošnega poslovnika si potem poedine sekcije in sreska društva razširijo poslovnik za svoje notranje posle.

4. Na podlagi teh pravil morajo sedanja poverjenstva UJU do svoje prve skupščine izdelati svoja pravila, a do njih odobritve se upravljajo po dosedanjih pravilih. Isto velja za sreska društva.

5. Ko sprejme glavna skupščina ta pravila, se izvrše vse volitve v zmislu teh pravil, ki pa postanejo veljavne šele z dnem, ko bodo od oblasti potrjena ta pravila. Do tedaj vodi UJU sedanja uprava po sedanjih pravilih.

6. Vsi dosedanji častni člani, dobrotvori in utemeljenci ostanejo še nadalje v istem svojstvu člani UJU.

sledila postopoma. Kako je obrtno-nadaljevalno šolstvo že danes razvito, nam dokazuje v poročilu objavljena statistika, iz katere posnemamo, da je v praških okrajih I.—VI. 25 obrtno-nadaljevalnih šol za vajence in 0 za vajenke, ki so iz večine opremljene s potrebnimi vajeniškimi delavnicami. Kako številni je obisk obrtno-nadaljevalnih šol, nam povedo sledeči primeri: gostinčarska šola je imela vpisanih 1365 vajencev, tipografska 594, brivska 504, elektrotehnična 909, kleparska 303, pekovska 376 itd. Od deških šol ima modistična največ vajenk, namreč 400, v štiri krojaške ženske šole pa je hodilo 936 vajenk itd.

Smeto lahko trdimo, da ima malokateri šolski okraj tako številno močne šole kakor Praga. V celoti je obiskovalo v vseh 6 okrajih Prage obrtno-nadaljevalne šole 7659 vajencev in 1613 vajenk. Od tega števila jih je bilo oproščenih za pomočnike 288 vajencev in 35 vajenk. Razveseljivo je dejstvo, da se dviga predizobrazba vajencev od leta do leta. V obrtno-nadaljevalne šole je prišlo v tem letu 333 vajencev in 40 vajenk iz srednjih šol, iz IV. razreda meščanskih šol jih je bilo 648 vajencev in 60 vajenk. Ostali so prišli iz osnovnih in nižjih razredov meščanskih šol. Iz tega dejstva se prepričamo, da so končno prišli roditelji do prepričanja, da je koristnejše dati otroke v obrt, kakor pa jih študirati in jih tako vreti do negotove bodočnosti.

Ob koncu šolskega leta je bilo 79. I. razredov, 82 II. razredov, 68 III. in 7 IV. razredov. Vedenje in uspeh dijakov je jako lep, zakaj le 6 vajencev je dobilo iz vedenja in 790 iz uspeha najslabšo oceno. Zato pa je bilo ob zaključku šolskega leta 1170 vajencev in vajenk pohvaljenih in 767 nagradnih za dobro vedenje in dober uspeh. Nagrade so bile skozi in skozi lepe, nekatere prav dragocene. Dobil so lepe knjige, slike, hranilne knjižice z vložkom do 50 Kč itd.

Posebnost praških obrtno-nadaljevalnih šol je njihova zdravniška skrb za zdravstveni napredek vajencev. Šolsko zdravniško službo vrše 4 zdravniki in 2 zdravnici, ki bedijo nad zdravjem vajencev in jim s pomočjo filmov ali skioptičnih slik pojasnjujejo nauk o zdravju. Druga posebnost teh šol so vajeniške družine, kjer se v prvi vrsti goji telesni šport. V teh vajeniških družinah se navajajo vajenci k samoizobrazbi in vzgoji, k disciplini, spoštovanju do sebe in do drugih, navaja se jih k spoznanju, da ne smatrajo za nalogo človeka poiskati si kar največ zabav in komodnosti, temveč da si mora vsak zjeleniti svoj značaj in delati v življenju le dobro. Poročilo ima tudi nekaj življenjepsov mož, ki so si za obrtno-nadaljevalno šolstvo pridobili posebnih zaslug in so v tem letu umrli.

E. Lippert, Praga — A. Lajovic, Tržič.

Splošne vesti.

— Kaj je z ljudskošolskim zakonom. »Slovenec« prinaša vest: Belgrad, 8. okt. (Tel. »Slov.«) Kakor doznavamo iz prosvetnega ministrstva, se je objava osnovnošolskega zakona odložila radi tega, ker je v tem času bil na dnevnem redu zakon o razdelitvi države na banovine in bodo imeli bani precej veliko kompetenco tudi v šolskih vprašanjih. V zvezi s tem se pripravlja v prosvetnem ministrstvu velika pravopisna reforma. — K temu pripominjamo, da zakon o nar. šolah ni bil podpisan dne 27. sept. t. l., kakor je bilo v dnevnih listih objavljeno, temveč je bil tedaj podpisan zakon o učiteljskih in monošolskih učnih knjig.

— Odbor za proslavo 120letnice Ilirije oživljen. Štev. 82. Ljubljana, dne 25. septembra 1929. Bratsko društvo! Dne 14. oktobra 1929 poteče 120 let, odkar je podpisal cesar Napoleon I. ukaz o ustanovitvi Ilirskih dežel z glavnim mestom Ljubljano. Sicer kratka doba francoskega vladanja med našim narodom vsaj za silo čitati. V tej knjigi bode našel vse resnice, načela in zakone. Vse druge knjige so le komentarji, ki se jih vzame v roko od prilike do prilike. Nadaljevalna šola naj ga pa usposobi v uporabi komentarjev.

Koncentracija pouka se vrši ob vsaki priložnosti, oživi pouk in pogloblja obravnavano snov, jo tudi nehoti ponavlja, kar je tem važnejše, ker izrazitega ponavljanja nadaljevalna šola ne pozna. Ne nudimo učencem preveč števil, ker ga navajamo k razumevanju, ne silimo ga pa k učenju.

Po navedenem bi bil za nadaljevalno šolo tehnično pravilen izraz ustvarjajoča učilnica.

Na osnovi navedenega mi je podati v učno snov o gnojenju v primerni metodični obliki.

Dasi je gnojenje na videz skupina kmetско-gospodarskih vprašanj zase, se mora za obravnavo te snovi pripraviti podlaga, ki bi po priliki sestojala iz sledečih pojmov: Kako nastane zemlja, vrste zemlje, živica, mrtvica, godnost, rastlinska biologija, medsebojna vzajemnost med živalstvom in rastlinstvom.

Vzorec: I. Koncentracija snovi pri pouku. Ogled gnojšča na licu mesta. Dejanski stan. Kup gnojja v obliki velikega klobuka, izsušen, gnojica odteka v cestni jarek, koliko je gnojja v jami sami, zalit z gnojnico. Brez posebnega truda ugotovijo učenci vse napačne posledice na njivi. Primer za oživljanje: Kuhaj govedino, vrzi juho proč. Drugi: Voda na kuhanih slivah. Izračunaj po knjigi: Koliko je vredna gnojica, ki odteče letno. Koliko % gnojja je za 50% manjvrednega, ker se je izsušilo? Koliko gnojja je plesnivega, koliko znaša škoda? Koliko gnojja je na dnu manjvrednega, ker ne more vsled gnojnice v razkroj? Higijenski oziri in slabo

dom je zarisala močne poteze v zgodovino našega nacionalnega in kulturnega razvoja. Da se skromno, a dostojno proslavi ta dogodek, se je sestel v Ljubljani odbor, sestojec iz zastopnikov mestne občine, oblastnega odbora, Glasbene Matice in Francoskega instituta v Ljubljani. Ta odbor pripravlja spominjske svečanosti, predvsem odkritje spomenika Iliriji oživljeni na Valvazorjevem trgu v nedeljo dne 13. oktobra dopoldne ob navzočnosti zastopnikov Nj. V. kralja, centralnih oblasti, predstavnikov francoske vlade v naši kraljevini in raznih odličnih oseb iz Francoske. Naša dolžnost je, da ob tej priliki pokažemo vso moč naših kulturnih organizacij in da z mnogobrojno udeležbo v sprevedu manifestiramo za bratstvo francoskega in jugoslovanskega naroda. Zato Vas vladno prosimo, da pozovete društveno članstvo, da se v polnem številu udeleži odkritja spomenika Iliriji oživljeni in stopi v spreved, ki se bo formiral na trgu pred Mestnim domom. Vse podrobnosti bodo javljene v ljubljanskih dnevnikih. Prosimo čimprej obvestila in beležimo za odbor: Dr. Dinko Puc s. r., predsednik: K. Mahkota s. r. tajnik.

Gornjo okrožnico je prejel poverjenišvo UJU, zato naprošamo učiteljsvo iz Ljubljane in okolice, kakor tudi ono učiteljsvo, ki bo ta dan v Ljubljani, da se te manifestacije zanesljivo in polnoštevilno udeleži in se po gornjih navodilih zbere pred Mestnim domom.

UJU, pov. Ljubljana, 8. X. 1929.

A. Skulj, s. r. Jos. Kobal, s. r. poverjenik. tajnik.

— Proti uvajanju političnega strankarstva v šolstvo in učiteljsvo. Skupščina avstrijskega učiteljsva v Salzburgu je sprejela sledečo resolucijo: Stremeljenje političnih strank na vseh poljih javnega življenja za uveljavljanje svoje lastne politične moči vseh povsod nas dovaja do spoznanja, da izginja v ljudstvu misel državne ideje in izginjajo zadnji ostanki zaupanja v vlado in upravo. Najneždravejši vpliva to postrankarjenje vsega na šolstvo in učiteljsvo, ker se vrši z namenom, politično-strankarske vplive prenesti tudi na otroke in vzgojitelje ljudstva ter jih napraviti za brezvoljne strankarske plačance. Že mlad poklicni tovariš se ne presoja po sposobnostih, ampak po tem, v koliko je pripadnik kake vladujoče politične stranke. Nameščanje se vrši izključno po političnih vidikih. Pravičnost in zakon se ne upoštevata. Učitelj je brez zaščite pred nasiljem vladajoče stranke. — Ta sistem vodi naravno k največji nezadovoljnosti in odporu v vrstah pravičnega učiteljsva. Ne ustvarja odgovornostnega čuta v poedincih, ne ustvarja za ljudsko državo potrebnih temeljev, temveč ustvarja hlapec strank namesto svobodnih državljanov in izvaja nasilje nad uradniki in učitelji pri izvrševanju in izvajanju državljanov pravic. — Z ozirom na ohranitev in potrebno izpolnitev ljudske države in v dobro neodvisni šoli in svobodnega učiteljskega stanu dviga združene avstrijskega učiteljsva najostrejši ugovor proti politizaciji in postrankarjenju uradov, posebno pa proti politizaciji in postrankarjenju šolstva in učiteljsva. — Iz gornje resolucije je razvidno, da je tudi avstrijsko učiteljsvo sprejelo svojo stanovsko deklaracijo.

— Dopisovanje med učitelji in učenci raznih narodov in držav. (Iz »Internacija pedagogia revue«.) Ideja pacifizma postaja od dne do dne stvarnejša, vedno bolj očitna je nezmiselnost vojne, klanja in sovraštva med narodi. To uvidevajo tudi že diplomati, krmari držav, dasi so bili baš ti dolgo časa nasprotniki svetovnega miru. Pojavil se je Kelloggov pakt, Briand in Macdonald govorniki in delata za mir in Društvo narodov je ustanovljeno s tem ciljem. Toda ta trud od zgoraj ne bo rodil trajnega sadu, dokler se v masah narodov ne izkorenini mržnja in sovraštvo do drugorodcev, dokler se ne bomo zavedali, da žive onstran državnih mej-

Praške obrtno-nadaljevalne šole.

(Izvirno poročilo »Učit. Tovarišu.«)

Praške obrtno-nadaljevalne šole so uspešno zaključile svoje 56 šolsko leto in izdale spoznamno letno poročilo, ki prinaša nad vse zanimivo sliko o stanju tega važnega šolstva. Na prvem mestu ima zelo razveseljivo vest, da se začne zidati prvo poslopje za

nastanitev obrtnih šol, in sicer bo stala stavba v Rajski zahradi v Italski ulici. Mestni svet je sprejel 10. preteklega meseca nujni sklep, da kupi tam prostor in da se začne takoj z zidavo.

Nadaljnja poslopja za to šolstvo bodo

šaj, kaj se zdi gojencem najbolj važno z ozirom na njihove razmere ter zapiši par stavkov posnetka, ki ga učenci zabeležijo, ali jih pusti par minut pisati in pogledj!

Jeli upoštevati principe današnjih delovne šole? Vsak po svojih zmožnostih in svoji uvidenosti! Navodila novejšje literature iz Pruske in Dunaja pa so pri podrobni analizi le tu in tam uporabna, ker vsak govori svojim učencem iz lastne duše, ne pa potom gramofona Nemcem. Princip delovne šole je star in absolutno pravilen ter internacionalen kakor princip dela samega. Princip dela je edinstven, delo pa različno, tako je edinstven princip delovne šole, a šola sama je pa vendar naša, in mora biti le naša in je potem delovna ali pa ne.

Doba kmetско-nadaljevalne šole bode za vse gojence doba pospešenega aktivnega duševnega dela, ki naj usposobi učence k ostrejšemu razmišljanju, logično pravilnemu zaključevanju in objektivni presoji vsega, kar so doživeli, kar doživljajo in vseh vtisov, ki iz vseh strani silijo v njih duševnost. To duševno delo naj bode pod vplivom učiteljeve metode tako intenzivno, da jih bode usposobilo tudi za poznejše k pravilni razumnosti.

Poznavajoč svoje učence bode znal učitelj učno snov razdeliti v tri skupine: Prvo učenci poznajo popolnoma, drugo deloma, tretjo je treba šele obravnavati. Med temi skupinami je izpolniti vrzeli in ustvariti logično vez. Navesti je treba i tu na ono, kar učence že razume in vsebino razširjati, ne pa mu polniti glavo z novo snovjo, ki še v celoti duševnosti ne najde logične zveze.

Naš narod ljubi prilike, prispodobe, šalo, ironijo, ker jih ljubi mu ostanejo v spominu in po psiholoških principih tudi ona učna snov, ki je s temi bila podana primerjalno in istočasno.

Vsa snov mora biti iz območja njegovega doma in njegovega dela. Tekom tečaja se mu mora razširiti znanje v vsem, kar ga obdaja, rastlinstvu, živalstvu, vodi, zraku, zemlji in oplemeniti etično mišljenje o sočloveku. Niti ena učna edinica, in naj traja ta samo četrt ure, ne sme miniti za učenca brez vtisa, da ni pridobil nekaj praktično uporabnega ali vsaj življenjsko zanimivega. Posebno pozornost je posvečati naravnim pojavom in tajnim silam življenja, ki so mu nerazumljive in tuje. Vse to mu je treba razjasniti, kajti kmet in vsak človek ima večji strah pred neznanim, strah pa je kaj slaba priprava za uspešen boj. Kmetovo delo pa je neprestan boj z elementi, zato pogost kmetov obup, ker se ne zna, ne more in ne upa boriti z neznanecem. Če pa se bori, bode njegov boj škodoval njegovim prijateljem. Res je, da vsega ne moremo popolnoma pojasniti, ker je čas pičel, povejmo jim le, da tega še ne vedo, pa je psihološka priprava in duševna dispozicija podana, radovednost vzbujena, pove se fakt brez utemeljevanja, zakaj je tako. Ševeda mora imeti učitelj pred učenci toliko avtoritete, da jim je vsaka njegova beseda absolutna resnica. V naravi se vrši dan in noč, leto in zimo borba za hrano, luč, zrak. Boj ne pozna etike, ne kompromisov. V ta boj posega kmet kot najvišji faktor in se mora boriti s sredstvi svojih rok, ki jih vodi razum. Tudi za njega velja geslo te borbe: Življenje ali smrt.

Tudi na nadaljevalni šoli bode pouk po možnosti vedno nazoren vsled svoje psihološke večje vrednosti. Učila so lahko najraznovrstnejša. Glavno nazorilo pa ostani sama narava s svojim resničnim življenjem in delovanjem. To naravo smatraj vsak učence ob izstopu za ogromno knjigo — življenjsko spremljevalko s tisoči črk, katere pa zna

gnojišče? Vpliv na gospodarja samega. Jezi ga, sram ga je, nezadovoljen je, se razdraži ga kdo, rodbina trpi, pa ni nič kriva. Računajmo dalje! Koliko m³ meri gnojišče? Koliko m³ kamenja je treba za 25 cm debel tlak? Koliko stane voz kamenja? Koliko tlakovanje? Koliko bi morala držati gnojnična jama? Izkalkuliraj v glavi vse tri dimenzije? Koliko bi stalo vose delo? Po koliko % bi se obrestovala glavnicca? Hočeš, pa preračunajmo, koliko bi stalo vose iz betona? Koliko torej dražje? Ako dobiš za vzorno napravljeno gnojišče cement à 27 Din, koliko te stane? Za kateri način naprave se bodeš odločil? Kakšne spremembe pričakuješ vsled vzornega gnojišča na njivah, travnikih? sadovnjaku? v sobi? v svojem srecu? pred svojimi sosedi. Česa ne smeš pozabiti? Napravi prošnjo za podporo! Napravi sam načrt za gnojišče! Napravi točen stroškovnik! Napravi pogodbo z zidarjem! Dogovori se s sosedi, da imate zadržno črpalko in sod z vozom za gnojnico. Skušaj napraviti pravilnik, ki ga podpišete.

Vzorec II.: Obravnavanje ravnanja s hlevskim gnojem in gnojnic ter ostalimi običajnimi gnojili je na osnovi empirike učencev prav lahka.

Večje važnosti je pravilno metodično postopanje pri nauku o umetnih gnojilih, ker zahteva mnogo temeljnega znanja o kemiji.

Ta nauk sam bi bilo razdeliti v tri metodične skupine, prvo empirično, drugo eksperimentalno in tretjo pripovedovalno.

Empirična metoda bi se naslanjala na kemične procese v območju kmetovega dela, ki so mu sicer znani po učinkih in vtisih na naše čute, ne pojmuje pa tehnične izvedbe.

(Dalje prihodnjič.)

nikov tudi ljudje, ki prav tako kakor mi živimo, čutijo in trpe. Treba je iskrenih prijateljskih stikov med pripadniki raznih narodov in kadar bodo te vezi jake in trdne, takrat bodo brez moči in vpliva tudi oni, katerih bogastvo ter razkošno življenje je odvisno od oboroževanja in vojne. Eden izmed glavnih vzrokov šovinizma je nepoznanje bista, potreb in težnj drugorodcev. Da se temu nedostatku odpravimo, ne zaostajajmo zgolj čitanje opisov, potopisov in razprav, treba je tudi ustne ali vsaj pismene izmenjave misli med posamezniki. Temu je sicer že pred leti dal pobudo »Podmladek Rdečega križa«, ko je uvedel dopisovanje med učenci raznih narodov, ali stvar ne uspeva zaradi razlike v jezikih. Tako se tudi v tem pogledu kakor v mnogih drugih vedno bolj živo kaže potreba mednarodnega pomožnega jezika. Da prihaja kot tak v poštev sedaj le Esperanto, ni treba še posebej poudarjati, saj je splošno znano, da je Esperanto najbolj razširjen, lahek, priprost in lep jezik. »Internacia pedagogia revuo« (mednarodna pedagoška revija) poziva učitelje in učence k dopisovanju s tovariši drugih narodov in bo otvorila v ta namen tudi posebno rubriko. Mnogo učiteljev esperantistov je že dalj časa v takih pismenih stikih, ki imajo poleg idealnega cilja tudi še stvarne koristi, kakor n. pr. informacije v raznih zadevah, nasveti in pomoč pri potovanjih itd. Jako važno pa je, da začnejo tako korespondenco že učenci, saj je stara resnica, da se iskrena prijateljstva sklepajo najlažje v mladosti. V to svrhu se je seveda treba naučiti mednarodnega pomožnega jezika. Toda stvar je vredna truda, zlasti še za pripadnike malih narodov, katerih nacionalni, kulturni in gospodarski dobrobit more biti zajamčen le z mirom in bratstvom med narodi.

— Seja širjega odbora Pedagoške centralne v Mariboru se vrši dne 13. t. m. na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru. Začetek ob 10. uri.

— Legitimacije državnih uradnikov (učiteljev) za polovično vožnjo. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razglasa: Koncem tekočega leta poteče petletna doba onim legitimacijam za kupovanje polovičnih vozniških kart za državne uradnike, upokojence in njih rodbine, katere so bile izstavljene v letu 1925. Državni uradi se naprošajo, da predložijo direktiji državnih železnic v Ljubljani čimprej spiske za zamenjavo teh legitimacij sestavljene točno po členu 82. Navodil o izdajanju vozniških ugodnosti (Ur. l. 48 z dne 2. maja 1927); v njih naj navedejo številke starih še do 31. decembra 1929 veljavni legitimacij in priložje po Din 10 za vsako legitimacijo. Izstavljene nove legitimacije se bodo razposiljale v drugi polovici meseca decembra. Stare legitimacije brez slik je vrniti železniški direktiji po Novem letu v svrhu uničenja. Legitimacijam, izdanim kasneje kot v letu 1925., pa podaljšujejo veljavnost pristojni državni uradi.

— Spomenik Fr. Brinarju. Celjsko učiteljsko društvo postavilo je svojemu nepozabnemu tovarišu Francu Brinarju na pokopališču v Gotovljah prav čeden spomenik. Stroški so kriti z deloma vplačanimi, deloma obljubljenimi prispevki součencev in tovarišev.

— Vsem članom (icam) radovljiskega učiteljskega društva bom poslal te dni položnice. Prosim, da nakažejo učitelji (ice) 51 Din, z učitelji poročene učiteljice pa Din 28/60. Letna članarina se bo določila na občnem zboru. — Golobčič Peter, blagajnik.

— Letošnje knjige Slovenske Solske Matice. Na seji dne 29. sept. t. l. so se definitivno določile knjige, ki jih izda S. S. M. za l. 1929. Predložena so bila štiri zelo aktualna dela: odbor se je odločil, da izda vsa štiri. To so: Zbornik, Pibrovce: Osnovni razred, Juvanci: Iz naroda za narod, prof. dr. Ozvald: Duševna rast otroka in mladostnika. — Zbornik ima pestro vsebino kakor vedno. — Pibrovčeva knjiga podaja vsestransko sliko o delu v osnovnem razredu po modernih načelih. G. pisec pozna iz svojih ponovnih potovanj napredne inozemske šole in tudi sam že nekaj let deluje v tej smeri; ta knjiga je poročilo o njegovem konkretnem delu. Knjiga pa ne bo koristila samo elementarcu; v njej je realiziran strnjjen pouk (Gesamtunterricht), ki je v naprednih državah uveden tudi že v višje razrede (v Avstriji n. pr. v prva štiri šolska leta); zato bo tudi učitelj višjega razreda dobil iz knjige splošne smernice za delo, tem bolj, ker pisec načelno upošteva vzgojni moment. — Juvancičeva knjiga kaže, kako je treba vgraditi šolo v javno življenje, da postane v resnici »šola za življenje«. Ne bo se dala mnogo kopirati, pri delu; vrednost knjige je marveč v tem, da odprla oči za širše zveze v vzgojnem delu in da daje impulze zanj. Ker je pisana istotako iz prakse, bo gotovo učinkovala. — O potrebi praktične knjige, ki bi bila učitelju resnična in sigurna opora pri njegovem delu, se je pri nas že mnogo pisalo in govorilo; prof. dr. Ozvald hoče s svojo knjigo izpolniti to občutno vrzel. Knjige torej — kakor je razvidno — ustrezajo potrebam. Odbor se ni lahko odločil za izdajo štirih knjig; to je spojeno z velikimi gmotnimi bremenimi. Odločil pa se je končno le v nadi, da ne bo slovenskega učitelja, ki bi se ne naročil nanje. Knjige bodo vsakomur dobro služile. Gibanje za napredek šolstva na srečo tudi pri nas postaja vedno živahnejši; pričujoče knjige dajejo lepo orientacijo v tem problemu in omogočajo učitelju, da usmeri svoje delo v pravo smer. Kdor ne napreduje, nazaduje. — Cena ne more nikomur biti v zaprek. Na javnem knjižnem trgu bi se menda ena sama taka knjiga težko dobila za 30 Din, tu dobiš za to vsoto kar štiri! Zato prosimo in pozivamo vse učiteljsvo, da se prijavi in plača svojim poverjenikom naj-

pozneje do 1. novembra t. l. Upamo, da se v našem optimizmu ne varamo in ne plačamo zaupanje — z deficitom!

— Razstavljalec sadja na Ljubljanskem velesejmu! Opozarjamo vse producente, da oddajo za sejem odločeno sadje pravočasno na železniško postajo, tako zgodaj, da bo sadje prav gotovo dospelo do 19. oktobra v Ljubljano v roke velesejske uprave. Vse sadje je poslato franco. Sadni sejem v Ljubljani se vrši od 19. do 24. okt. v prostorih Ljubljanskega velesejmu.

— Založba »Modra ptica«. Današnjemu našemu listu smo priložili prospekt založbe »Modra ptica«, ki bo redno izdajala prevode svetovno znanih tujih avtorjev. Prevode so oskrbeli naši priznani pisatelji. Knjige omenjene založbe, ki bodo najokusnejše izdelane, bodo v veselje vsakemu prijatelju lepe knjige. Našim čitateljem najtopleje priporočamo narobe.

— Naše narodne vezenine na razglednicah, delo priznanega in neutrudnega folklorista prof. Alberta Siča, so izšle v založbi litografskega zavoda Čemažar in drug v Ljubljani, Igriška ulica 6, in sicer v dveh serijah po šest komadov. Vsaka razglednica nosi eden ali več barvastih vzorcev, predstavljajoč tipično ornamentiko belih in pisanih vezenin, gorenjskih in belokranjskih ter aplikacij na kožuhih. Vsaka zase je v risbi kakor tudi v reprodukciji vrlo posrečena, da se človek težko odloči, katera naj bi bila lepša od druge. Recimo pa čisto pošteno, da smo lahko veseli te lepe zbirke, tembolj, ker je cena posamezni seriji tako nizka (5 Din), da si ta tucat zares vzornih vzorcev naše narodne ornamentike lahko vsakdo nabavi. Pri večjem naročilu nudi založba celo znaten popust. Misel, širiti propagando za narodno ornamentiko potom razglednic ni nova. Take propagande se uspešno poslužujejo že več let naši južni bratje, pa tudi drugi narodi, pri nas pa smo jo z ozirom na vedno živahnejši tujski promet še prav posebno pogrešali. Tako je tudi v tem pogledu izdelana velika vrzel. Za borega kovača si more tujec odnesti najlepši spomin na našo zemljo. Kako šele bo ustrezno našim ženam in dekletom, ki so dobile v teh razglednicah najvernejšega in najcenejšega svetovalca pri različnih ročnih delih. In naša šolska mladež, koliko krasnih motivov ji nudi ta zbirka pri rokotornem pouku! Tovariši in tovarišice, opozorite nanjo mladino pri vsaki priliki! Z naših šolskih razstav naj izgine poslednji ves kič, ki si je doslej nadeval lažno maslo slovenske narodne ornamentike. Sičeve razglednice v vsako šolo, v vsak razred, v vsako klopi!

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Železnato vino
lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepča oslabele, malokrvne, odrasle in otroke. — Naročila točno po povzetju.

Stanovska organizacija UJU

Vabilo:
— Slovenjebistriško učiteljsko društvo ima svoje zborovanje v soboto dne 12. oktobra 1929 ob pol 10. uri na Pragerskem po dopisnem dnevnem redu.

Polnoštevilna udeležba je naša stanovska dolžnost. Naj ne bode v našem okraju tovariša, koji bi ne bil pri nas včlanjen in navzoč pri vsakem zborovanju. — Predsednik.

— Mariborsko sresko učiteljsko društvo ima svoj občni zbor v sredo 16. okt. ob 10. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma. Spored: Dopisi, poročila funkcionarjev, pregled računov, volitve, slučajnosti. Pol ure prej istotam odborova seja. Poravnajte zaostalo članarino. — Predsednik.

— Občni zbor Učiteljskega društva za logaški okraj je v soboto dne 19. oktobra ob 9. uri v osnovni šoli na Rakeku. Vse člane prosim nujno, da se zborovanja udeležijo, ker so na dnevnem redu važne zadeve. — Predsednik.

— Krško učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 19. oktobra 1929 ob 9. uri v Skocijani pri Mokronogu. Dnevni red vsebuje poročila funkcionarjev, o skupščinah in pedagoško predavanje. Za kosilo se je javiti do 17. t. m. šol. upr. v Skocijani. Udeležba vsakega člana dolžnost.

— Občni zbor okrajnega učiteljskega društva za mesto Ljubljana se vrši v sredo, 16. t. m. ob 8. uri dopoldne v tel. II. m. deš. os. šole s sledečim dnevnim redom:

1. Situacijsko poročilo.
2. Poročilo društvenih funkcionarjev: predsednika, tajnika in blagajnika.
3. Poročilo nadz. odbora — absolutorij.
4. Volitve novega odbora.
5. Moderna ornamentika. — Predava prof. Šantelj.
6. Poročilo o pokrajinski skupščini. — Poroča M. Kumelj.
7. Poročilo o državni skupščini. — Poroča Vil. Mazi.
8. Slučajnosti. Odbor.

Učiteljski pravnik.

—Š Pravo do osebne pokojnine. Ker je neko ministrstvo zaprosilo za pojasnilo, kako glavna kontrola tolmači določbo člena 1. zakona o pridobivanju pravice do osebne pokojnine državnih uslužbencev (civilnih), namreč da-li si je z ozirom na stavek, ki se

nahaja na koncu tega člena: »začeta druga polovica se računa kot cela« drž. uslužbenec z 9 leti 6 meseci in 1 dnevom službe že pridobi pravico do osebne pokojnine, je glavna kontrola na svoji obci seji dne 2. aprila t. l. zavzela sledeče stališče: državni uslužbenec pridobi pravo na osebno pokojnino, kadar dovrši deset efektivno v aktivni državni službi, oziroma v službi drž. prometnih podjetij odsluženih let. Določba, da se »začeta druga polovica leta računa kot cela«, ki se nahaja na kraju čl. 1. zakona o pridobivanju pravice do osebne pokojnine velja le za določevanje višine, oziroma stopnje pokojnine po dovršenih desetih polno odsluženih letih. Skladno z navedenim torej uradnik, ki ima 9 let, 6 mesecev in en dan efektivne državne službe nima še pravice do osebne pokojnine, ker pač še ni izpolnil deset efektivnih službenih let, kar navedeni zakon postavlja kot prvi pogoj za pridobitev pokojnine.

POVRAČILO POTNIH IN SELITVENIH STROŠKOV CIV. DRŽ. USLUŽBENCEV.

Na podstavi čl. 51. zakona o draginskih dokladah z dne 28. februarja 1922 in soglasno odločbe fin. odbora narodne skupščine z dne 16. novembra 1928, šte. 9, je izdal ministrski svet »Uredbo o povračilu potnih in selitvenih stroškov«, D. R. br. 150.000, z dne 29. novembra 1928, ki je stopila v veljavo (čl. 54.) dne 29. decembra 1928 in je bila objavljena v »Ur. listu« šte. 9/38 z dne 26. jan. 1929.

Po tej uredbi pripada civ. drž. uradnikom povračilo stroškov iz državne blagajne:

- I. če službeno potujejo (čl. 1.) in
 - a) če so premeščeni po službeni potrebi;
 - b) če se vrnejo na poziv v akt. službo (čl. 142. urad. zak. — reaktivacija);
 - c) če se ukine njih mesto in morajo potovati v službo v drug kraj;
 - č) v primeru II. odstavka čl. 45. urad. zak. (upokojitve s polno službeno dobo), a to le: če se upokojenec izjavi v 1 mesecu po priobčitvi upokojitve, kam se preseli in če se potem izvrši preselitev v 6 mesecih (čl. 28.);
 - d) če se upokoje ali odpuste iz službe pri naših državnih napravah v inozemstvu (čl. 29.) in
 - e) rodbini akt. drž. uslužbenca, umrlega v svojem stalnem službenem kraju, ob pogojih iz točke č) čl. 28. te uredbe (polna službena doba, izjava v 1 mesecu in preselitev v 6 mesecih).

To velja tudi za rodbine upokojencev iz II. odst. čl. 45. urad. zakona, če je umrl dotični upokojenec pred koncem meseca, od dne, ko se mu je priobčila upokojitev, do njegovi smrti, ne glede na to, ali je dotični upokojenec izrekel željo za upokojitev (čl. 30.).

Če se selita mož in žena v isti kraj in sta oba drž. uslužbenca, se smatra žena za rodbinskega člana (čl. 31.).

Ako je žena drž. uslužbenka, mož pa svobodnega poklica, ima žena pravico do selitvenih rodbinskih stroškov (z dvema ali več otroki) samo, če dokaže s potrdilom občinskega oblastva, da je njen mož siromašnega stanja in nesposoben za pridobivanje, ali če ima otroke, ki jih vzdržuje sama, in ne živi z možem skupaj (čl. 32.).

Pravice do povračila selitvenih stroškov nima drž. uslužbenec:

- a) če je premeščen na prošnjo; premešitev po natečaju se smatra v tem primeru za premešitev na prošnjo;
- b) če je premeščen v mejah občine, kjer službuje;
- c) če vstopi uslužbenec prvokrat v drž. službo in
- č) če se uslužbenec reaktivira na lastno prošnjo (čl. 33.).

Službeno potovanje po tej uredbi je potovanje, ki ga izvrši drž. uslužbenec po nalogu pristojnega starišine, da opravi službene posle izven svojega stalnega službenega kraja, ali če je po službeni potrebi premeščen, a to le, če je končna točka potovanja nad 2 km daleč od meje okoliša njegovega stalnega službenega kraja (čl. 2.).

Ob službenem potovanju in selitvi je uporabljati najkrajšo pot, odnosno najkrajšo in najcenejšo zvezo. Izjeme, ki so označene v uredbi, oceni starišina centralnega urada (čl. 3.).

Drž. uslužbenec je upravičen uporabljati vse vlake razen luksuznih (SO Express) (čl. 14.).

Dnevnic (čl. 4.)

za službena potovanja na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se izplačujejo po nastopni razpredelnici:

Št. št.	Vrste uslužbencev	Din
1.	Ministri in državni podtajniki	250
2.	Uradniki I. kat. 1., 2 in 3. skupine	160
3.	Uradniki I. kategorije 4 skupine	140
4.	Uradniki I. kategorije 5. in 6. skupine Uradniki II. kategorije 1. in 2. skupine	110
5.	Uradniki I. kat. 7., 8. in 9. skupine Uradniki II. kat. 3. in 4. skupine Uradniki III. kat. 1. in 2. skupine	90
6.	Uradniki II. kat. 5. skupine Uradniki III. kat. 3. in 4. skupine	75
7.	Zvaničniki	60
8.	Služitelji	50

(Dalje prihodnjič.)

Novе knjige.

—k Spravljanje, razbiranje, vlaganje, shranjevanje in razpošiljanje sadja, spisal Jos. Priol, ravnatelj vinar. in sadjar. šole v Mariboru. — Založilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani — Resljeva c. 24/II. Ljubljana 1929. Strani 76 s 43 izvirnimi slikami. Cena izvodu 15 Din, pri večjem naročilu (najmanj 10 izv.) po 12 Din.

Dandanes ni dovolj, da samo pridelamo prvovrstno sadje, tudi še davno ni dovolj, da pridelamo velike množine enotnega blaga, ampak poleg vsega tega je tudi neogibno potrebno, da znamo ta pridelek tudi pravilno spraviti z drevoja, ter da ga znamo po nekih v sodobni mednarodni sadni trgovini veljav-

Statistični pregled šolstva v Čehoslovenski republici za šolsko leto 1927./28.

(Izvirno poročilo Učiteljskemu tovarišu.)

Vrsta šol	Število		Izmed teh je bilo deklic
	šol	dijakov	
1. Visoke šole:			
a) univerze	4	16.663	2870
b) fakultete izven zveze z univerzami	2	305	9
c) tehnike	4	10.734	270
d) ostale visoke šole	3	1.035	11
e) akademije umetnosti	1	162	23
f) inozemske visoke šole	3	743	109
2. Posebne visoke šole in drugi zavodi	8	615	409
3. Bogoslovja	23	1.031	
4. Višje glasbene šole	4	1.153	529
5. Srednje šole in učiteljsišča	348	94.860	25.446
6. Inozemske srednje šole	5	681	286
7. Drugi zavodi	2	855	298
8. Poljedelske šole	261	9.459	1.800
9. Narodne gospodarske šole	272	36.218	20.297
10. Trgovske šole	104	27.005	9.541
11. Trgovsko-nadaljevalne šole	72	5.416	1.636
12. Obrtne in strokovne šole	277	54.584	28.450
13. Obrtno-nadaljevalne šole	2.006	159.919	25.811
14. Zavodi za vzgojo učiteljev gospodinjstkih šol	11	433	433
15. Zavodi za vzgojo pestunjev zabavišč	8	288	288
16. Babiške šole	6	257	257
17. Bolničarske šole	5	146	146
18. Narodne šole:			
a) meščanske šole	1.781	277.541	128.681
b) osnovne šole	14.333	1.451.636	730.844
c) vrčci, zavetišča, jaali	1.718	100.034	51.756
d) zavodi za defektno deco	74	4.368	1.784
Skupaj v šolskem letu 1927./28.	21.835	2.255.621	1.031.484
" " " " 1926./27.	21.367	2.245.867	1.028.229
" " " " 1925./26.	20.880	2.256.588	1.033.095
" " " " 1924./25.	20.740	2.315.752	1.063.742
" " " " 1921./22.	19.239	2.602.722	1.213.334

Od 21.833 šol sta imeli 14.702 šoli češki učni jezik, 5191 nemški, 881 madžarski, 715 ruski, 152 poljski, 2 rumunski, 5 židovski in 187 drugi ali več učnih jezikov.

Od 2.255.621 dijakov je bilo 1.506.904 Čehov in Slovkov, 496.386 Nemcev, 119.049 Madžarov, 78.880 Rusov, 16.893 Poljakov, 33.449 Židov in 4600 drugih narodnosti.

E. Lippert, Praga — A. Lajovic, Tržič.

nikov tudi ljudje, ki prav tako kakor mi živijo, čutijo in trpe. Treba je iskrenih prijateljskih stikov med pripadniki raznih narodov in kadar bodo te vezi jake in trdne, takrat bodo brez moči in vpliva tudi oni, katerih bogastvo ter razkošno življenje je odvisno od oboroževanja in vojne. Eden izmed glavnih vzrokov šovinizma je nepoznanje bista, potreb in težnj drugorodcev. Da se temu nedostatku odpravimo, ne zaostajajmo zgolj čitanje opisov, potopisov in razprav, treba je tudi ustne ali vsaj pismene izmenjave misli med posamezniki. Temu je sicer že pred leti dal pobudo »Podmladek Rdečega križa«, ko je uvedel dopisovanje med učenci raznih narodov, ali stvar ne uspeva zaradi razlike v jezikih. Tako se tudi v tem pogledu kakor v mnogih drugih vedno bolj živo kaže potreba mednarodnega pomožnega jezika. Da prihaja kot tak v poštev sedaj le Esperanto, ni treba še posebej poudarjati, saj je splošno znano, da je Esperanto najbolj razširjen, lahek, priprost in lep jezik. »Internacia pedagogia revuo« (mednarodna pedagoška revija) poziva učitelje in učence k dopisovanju s tovariši drugih narodov in bo otvorila v ta namen tudi posebno rubriko. Mnogo učiteljev esperantistov je že dalj časa v takih pismenih stikih, ki imajo poleg idealnega cilja tudi še stvarne koristi, kakor n. pr. informacije v raznih zadevah, nasveti in pomoč pri potovanjih itd. Jako važno pa je, da začnejo tako korespondenco že učenci, saj je stara resnica, da se iskrena prijateljstva sklepajo najlažje v mladosti. V to svrhu se je seveda treba naučiti mednarodnega pomožnega jezika. Toda stvar je vredna truda, zlasti še za pripadnike malih narodov, katerih nacionalni, kulturni in gospodarski dobrobit more biti zajamčen le z mirom in bratstvom med narodi.

— Seja širjega odbora Pedagoške centralne v Mariboru se vrši dne 13. t. m. na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru. Začetek ob 10. uri.

— Legitimacije državnih uradnikov (učiteljev) za polovično vožnjo. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razglasa: Koncem tekočega leta poteče petletna doba onim legitimacijam za kupovanje polovičnih vozniških kart za državne uradnike, upokojence in njih rodbine, katere so bile izstavljene v letu 1925. Državni uradi se naprošajo, da predložijo direktiji državnih železnic v Ljubljani čimprej spiske za zamenjavo teh legitimacij sestavljene točno po členu 82. Navodil o izdajanju vozniških ugodnosti (Ur. l. 48 z dne 2. maja 1927); v njih naj navedejo številke starih še do 31. decembra 1929 veljavnih legitimacij in priložijo po Din 10 za vsako legitimacijo. Izstavljene nove legitimacije se bodo razposiljale v drugi polovici meseca decembra. Stare legitimacije brez slik je vrniti železniški direktiji po Novem letu v svrhu uničenja. Legitimacijam, izdanim kasneje kot v letu 1925., pa podaljšujejo veljavnost pristojni državni uradi.

— Spomenik Fr. Brinarju. Celjsko učiteljsko društvo postavilo je svojemu nepozabnemu tovarišu Francu Brinarju na pokopališču v Gotovljah prav čeden spomenik. Stroški so kriti z deloma vplačanimi, deloma obljubljenimi prispevki součencev in tovarišev.

— Vsem članom (icam) radovljiskega učiteljskega društva bom poslal te dni položnice. Prosim, da nakažejo učitelji (ice) 51 Din, z učitelji poročene učiteljice pa Din 28/60. Letna članarina se bo določila na občnem zboru. — Golobčič Peter, blagajnik.

— Letošnje knjige Slovenske Solske Matice. Na seji dne 29. sept. t. l. so se definitivno določile knjige, ki jih izda S. S. M. za l. 1929. Predložena so bila štiri zelo aktualna dela: odbor se je odločil, da izda vsa štiri. To so: Zbornik, Pibrovce: Osnovni razred, Juvanci: Iz naroda za narod, prof. dr. Ozvald: Duševna rast otroka in mladostnika. — Zbornik ima pestro vsebino kakor vedno. — Pibrovčeva knjiga podaja vsestransko sliko o delu v osnovnem razredu po modernih načelih. G. pisec pozna iz svojih ponovnih potovanj napredne inozemske šole in tudi sam že nekaj let deluje v tej smeri; ta knjiga je poročilo o njegovem konkretnem delu. Knjiga pa ne bo koristila samo elementarcu; v njej je realiziran strnjjen pouk (Gesamtunterricht), ki je v naprednih državah uveden tudi že v višje razrede (v Avstriji n. pr. v prva štiri šolska leta); zato bo tudi učitelj višjega razreda dobil iz knjige splošne smernice za delo, tem bolj, ker pisec načelno upošteva vzgojni moment. — Juvancičeva knjiga kaže, kako je treba vgraditi šolo v javno življenje, da postane v resnici »šola za življenje«. Ne bo se dala mnogo kopirati, pri delu; vrednost knjige je marveč v tem, da odprla oči za širše zveze v vzgojnem delu in da daje impulze zanj. Ker je pisana istotako iz prakse, bo gotovo učinkovala. — O potrebi praktične knjige, ki bi bila učitelju resnična in sigurna opora pri njegovem delu, se je pri nas že mnogo pisalo in govorilo; prof. dr. Ozvald hoče s svojo knjigo izpolniti to občutno vrzel. Knjige torej — kakor je razvidno — ustrezajo potrebam. Odbor se ni lahko odločil za izdajo štirih knjig; to je spojeno z velikimi gmotnimi bremenimi. Odločil pa se je končno le v nadi, da ne bo slovenskega učitelja, ki bi se ne naročil nanje. Knjige bodo vsakomur dobro služile. Gibanje za napredek šolstva na srečo tudi pri nas postaja vedno živahnejši; pričujoče knjige dajejo lepo orientacijo v tem problemu in omogočajo učitelju, da usmeri svoje delo v pravo smer. Kdor ne napreduje, nazaduje. — Cena ne more nikomur biti v zaprek. Na javnem knjižnem trgu bi se menda ena sama taka knjiga težko dobila za 30 Din, tu dobiš za to vsoto kar štiri! Zato prosimo in pozivamo vse učiteljsvo, da se prijavi in plača svojim poverjenikom naj-

pozneje do 1. novembra t. l. Upamo, da se v našem optimizmu ne varamo in ne plačamo zaupanje — z deficitom!

— Razstavljalec sadja na Ljubljanskem velesejmu! Opozarjamo vse producente, da oddajo za sejem odločeno sadje pravočasno na železniško postajo, tako zgodaj, da bo sadje prav gotovo dospelo do 19. oktobra v Ljubljano v roke velesejske uprave. Vse sadje je poslato franco. Sadni sejem v Ljubljani se vrši od 19. do 24. okt. v prostorih Ljubljanskega velesejmu.

— Založba »Modra ptica«. Današnjemu našemu listu smo priložili prospekt založbe »Modra ptica«, ki bo redno izdajala prevode svetovno znanih tujih avtorjev. Prevode so oskrbeli naši priznani pisatelji. Knjige omenjene založbe, ki bodo najokusnejše izdelane, bodo v veselje vsakemu prijatelju lepe knjige. Našim čitateljem najtopleje priporočamo narobe.

— Naše narodne vezanine na razglednicah, delo priznanega in neutrudnega folklorista prof. Alberta Siča, so izšle v založbi litografskega zavoda Čemažar in drug v Ljubljani, Igriška ulica 6, in sicer v dveh serijah po šest komadov. Vsaka razglednica nosi eden ali več barvastih vzorcev, predstavljajoč tipično ornamentiko belih in pisanih vezenin, gorenjskih in belokranjskih ter aplikacij na kožuhih. Vsaka zase je v risbi kakor tudi v reprodukciji vrlo posrečena, da se človek težko odloči, katera naj bi bila lepša od druge. Recimo pa čisto pošteno, da smo lahko veseli te lepe zbirke, tembolj, ker je cena posamezni seriji tako nizka (5 Din), da si ta tucat zares vzornih vzorcev naše narodne ornamentike lahko vsakdo nabavi. Pri večjem naročilu nudi založba celo znaten popust. Misel, širiti propagando za narodno ornamentiko potom razglednic ni nova. Take propagande se uspešno poslužujejo že več let naši južni bratje, pa tudi drugi narodi, pri nas pa smo jo z ozirom na vedno živahnejši tujski promet še prav posebno pogrešali. Tako je tudi v tem pogledu izdelana velika vrzel. Za borega kovača si more tujec odnesti najlepši spomin na našo zemljo. Kako šele bo ustrezno našim ženam in dekletom, ki so dobile v teh razglednicah najvernejšega in najcenejšega svetovalca pri različnih ročnih delih. In naša šolska mladež, koliko krasnih motivov ji nudi ta zbirka pri rokotornem pouku! Tovariši in tovarišice, opozorite nanjo mladino pri vsaki priliki! Z naših šolskih razstav naj izgine poslednji ves kič, ki si je doslej nadeval lažno maslo slovenske narodne ornamentike. Sičeve razglednice v vsako šolo, v vsak razred, v vsako klopi!

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Železnato vino
lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepča oslabele, malokrvne, odrasle in otroke. — Naročila točno po povzetju.

Stanovska organizacija UJU

Vabilo: — Slovenjebistriško učiteljsko društvo ima svoje zborovanje v soboto dne 12. oktobra 1929 ob pol 10. uri na Pragerskem po dopisnem dnevnem redu.

Polnoštevilna udeležba je naša stanovska dolžnost. Naj ne bode v našem okraju tovariša, koji bi ne bil pri nas včlanjen in navzoč pri vsakem zborovanju. — Predsednik.

— Mariborsko sresko učiteljsko društvo ima svoj občni zbor v sredo 16. okt. ob 10. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma. Spored: Dopisi, poročila funkcionarjev, pregled računov, volitve, slučajnosti. Pol ure prej istotam odborova seja. Poravnajte zaostalo članarino. — Predsednik.

— Občni zbor Učiteljskega društva za logaški okraj je v soboto dne 19. oktobra ob 9. uri v osnovni šoli na Rakeku. Vse člane prosim nujno, da se zborovanja udeležijo, ker so na dnevnem redu važne zadeve. — Predsednik.

— Krško učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 19. oktobra 1929 ob 9. uri v Skocijani pri Mokronogu. Dnevni red vsebuje poročila funkcionarjev, o skupščinah in pedagoško predavanje. Za kosilo se je javiti do 17. t. m. šol. upr. v Skocijani. Udeležba vsakega člana dolžnost.

— Občni zbor okrajnega učiteljskega društva za mesto Ljubljana se vrši v sredo, 16. t. m. ob 8. uri dopoldne v tel. II. m. deš. os. šole s sledečim dnevnim redom:

1. Situacijsko poročilo.
2. Poročilo društvenih funkcionarjev: predsednika, tajnika in blagajnika.
3. Poročilo nadz. odbora — absolutorij.
4. Volitve novega odbora.
5. Moderna ornamentika. — Predava prof. Šantelj.
6. Poročilo o pokrajinski skupščini. — Poroča M. Kumelj.
7. Poročilo o državni skupščini. — Poroča Vil. Mazi.
8. Slučajnosti. Odbor.

Učiteljski pravnik.

—Š Pravo do osebne pokojnine. Ker je neko ministrstvo zaprosilo za pojasnilo, kako glavna kontrola tolmači določbo člena 1. zakona o pridobivanju pravice do osebne pokojnine državnih uslužbencev (civilnih), namreč da-li si je z ozirom na stavek, ki se

nahaja na koncu tega člena: »začeta druga polovica se računa kot cela« drž. uslužbenec z 9 leti 6 meseci in 1 dnevom službe že pridobi pravico do osebne pokojnine, je glavna kontrola na svoji obci seji dne 2. aprila t. l. zavzela sledeče stališče: državni uslužbenec pridobi pravo na osebno pokojnino, kadar dovrši deset efektivno v aktivni državni službi, oziroma v službi drž. prometnih podjetij odsluženih let. Določba, da se »začeta druga polovica leta računa kot cela«, ki se nahaja na kraju čl. 1. zakona o pridobivanju pravice do osebne pokojnine velja le za določevanje višine, oziroma stopnje pokojnine po dovršenih desetih polno odsluženih letih. Skladno z navedenim torej uradnik, ki ima 9 let, 6 mesecev in en dan efektivne državne službe nima še pravice do osebne pokojnine, ker pač še ni izpolnil deset efektivnih službenih let, kar navedeni zakon postavlja kot prvi pogoj za pridobitev pokojnine.

POVRAČILO POTNIH IN SELITVENIH STROŠKOV CIV. DRŽ. USLUŽBENCEV.

Na podstavi čl. 51. zakona o draginskih dokladah z dne 28. februarja 1922 in soglasno odločbe fin. odbora narodne skupščine z dne 16. novembra 1928, šte. 9, je izdal ministrski svet »Uredbo o povračilu potnih in selitvenih stroškov«, D. R. br. 150.000, z dne 29. novembra 1928, ki je stopila v veljavo (čl. 54.) dne 29. decembra 1928 in je bila objavljena v »Ur. listu« šte. 9/38 z dne 26. jan. 1929.

Po tej uredbi pripada civ. drž. uradnikom povračilo stroškov iz državne blagajne:

1. če službeno potujejo (čl. 1.) in
- II. a) če so premeščeni po službeni potrebi; b) če se vrnejo na poziv v akt. službo (čl. 142. urad. zak. — reaktivacija); c) če se ukine njih mesto in morajo potovati v službo v drug kraj; d) v primeru II. odstavka čl. 45. urad. zak. (upokojitvev s polno službeno dobo), a to le: če se upokojenec izjavi v 1 mesecu po pridobitvi upokojitve, kam se preseli in če se potem izvrši preselitev v 6 mesecih (čl. 28.); e) če se upokoje ali odpuste iz službe pri naših državnih napravah v inozemstvu (čl. 29.) in
- e) rodbini akt. drž. uslužbenca, umrlega v svojem stalnem službenem kraju, ob pogojih iz točke d) čl. 28. te uredbe (polna službena doba, izjava v 1 mesecu in preselitev v 6 mesecih).

To velja tudi za rodbine upokojencev iz II. odst. čl. 45. urad. zakona, če je umrl dotični upokojenec pred koncem meseca, od dne, ko se mu je pričela upokojitev, do njegovi smrti, ne glede na to, ali je dotični upokojenec izrekel željo za upokojitev (čl. 30.).

Če se selita mož in žena v isti kraj in sta oba drž. uslužbenca, se smatra žena za rodbinskega člana (čl. 31.).

Ako je žena drž. uslužbenka, mož pa svobodnega poklica, ima žena pravico do selitvenih rodbinskih stroškov (z dvema ali več otroki) samo, če dokaže s potrdilom občinskega oblastva, da je njen mož siromašnega stanja in nesposoben za pridobivanje, ali če ima otroke, ki jih vzdržuje sama, in ne živi z možem skupaj (čl. 32.).

Pravice do povračila selitvenih stroškov nima drž. uslužbenec:

- a) če je premeščen na prošnjo; premešitev po natečaju se smatra v tem primeru za premešitev na prošnjo;
- b) če je premeščen v mejah občine, kjer službuje;
- c) če vstopi uslužbenec prvokrat v drž. službo in
- č) če se uslužbenec reaktivira na lastno prošnjo (čl. 33.).

Službeno potovanje po tej uredbi je potovanje, ki ga izvrši drž. uslužbenec po nalogu pristojnega starišine, da opravi službene posle izven svojega stalnega službenega kraja, ali če je po službeni potrebi premeščen, a to le, če je končna točka potovanja nad 2 km daleč od meje okoliša njegovega stalnega službenega kraja (čl. 2.).

Ob službenem potovanju in selitvi je uporabljati najkrajšo pot, odnosno najkrajšo in najcenejšo zvezo. Izjeme, ki so označene v uredbi, oceni starišina centralnega urada (čl. 3.).

Drž. uslužbenec je upravičen uporabljati vse vlake razen luksuznih (SO Express) (čl. 14.).

Dnevnice (čl. 4.)

za službena potovanja na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se izplačujejo po nastopni razpredelnici:

Št. št.	Vrste uslužbencev	Din
1.	Ministri in državni podtajniki . . .	250
2.	Uradniki I. kat. 1., 2 in 3. skupine . . .	160
3.	Uradniki I. kategorije 4. skupine . . .	140
4.	Uradniki I. kategorije 5. in 6. skupine Uradniki II. kategorije 1. in 2. skupine . . .	110
5.	Uradniki I. kat. 7., 8. in 9. skupine Uradniki II. kat. 3. in 4. skupine . . . Uradniki III. kat. 1. in 2. skupine . . .	90
6.	Uradniki II. kat. 5. skupine Uradniki III. kat. 3. in 4. skupine . . .	75
7.	Zvaničniki	60
8.	Služitelji	50

(Dalje prihodnjič.)

Novе knjige.

—k Spravljanje, razbiranje, vlaganje, shranjevanje in razpošiljanje sadja, spisal Jos. Priol, ravnatelj vinar. in sadjar. šole v Mariboru. — Založilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani — Resljeva c. 24/II. Ljubljana 1929. Strani 76 s 43 izvirnimi slikami. Cena izvodu 15 Din, pri večjem naročilu (najmanj 10 izv.) po 12 Din.

Dandanes ni dovolj, da samo pridelamo prvovrstno sadje, tudi še davno ni dovolj, da pridelamo velike množine enotnega blaga, ampak poleg vsega tega je tudi neogibno potrebno, da znamo ta pridelek tudi pravilno spraviti z drevoja, ter da ga znamo po nekih v sodobni mednarodni sadni trgovini veljav-

Statistični pregled šolstva v Čehoslovenski republici za šolsko leto 1927./28.

(Izvirno poročilo Učiteljskemu tovarišu.)

Vrsta šol	Število		Izmed teh je bilo deklic
	šol	dijakov	
1. Visoke šole:			
a) univerze	4	16.663	2870
b) fakultete izven zveze z univerzami	2	305	9
c) tehnike	4	10.734	270
d) ostale visoke šole	3	1.035	11
e) akademije umetnosti	1	162	23
f) inozemske visoke šole	3	743	109
2. Posebne visoke šole in drugi zavodi	8	615	409
3. Bogoslovja	23	1.031	
4. Višje glasbene šole	4	1.153	529
5. Srednje šole in učiteljsišča	348	94.860	25.446
6. Inozemske srednje šole	5	681	286
7. Drugi zavodi	2	855	298
8. Poljedelske šole	261	9.459	1.800
9. Narodne gospodarske šole	272	36.218	20.297
10. Trgovske šole	104	27.005	9.541
11. Trgovsko-nadaljevalne šole	72	5.416	1.636
12. Obrtne in strokovne šole	277	54.584	28.450
13. Obrtno-nadaljevalne šole	2.006	159.919	25.811
14. Zavodi za vzgojo učiteljev gospodinjstkih šol	11	433	433
15. Zavodi za vzgojo pestunjev zabavišč	8	288	288
16. Babiške šole	6	257	257
17. Bolničarske šole	5	146	146
18. Narodne šole:			
a) meščanske šole	1.781	277.541	128.681
b) osnovne šole	14.333	1.451.636	730.844
c) vrčci, zavetišča, jaali	1.718	100.034	51.756
d) zavodi za defektno deco	74	4.368	1.784
Skupaj v šolskem letu 1927./28.	21.835	2.255.621	1.031.484
" " " " 1926./27.	21.367	2.245.867	1.028.229
" " " " 1925./26.	20.880	2.256.588	1.033.095
" " " " 1924./25.	20.740	2.315.752	1.063.742
" " " " 1921./22.	19.239	2.602.722	1.213.334

Od 21.833 šol sta imeli 14.702 šoli češki učni jezik, 5191 nemški, 881 madžarski, 715 ruski, 152 poljski, 2 rumunski, 5 židovski in 187 drugi ali več učnih jezikov.

Od 2.255.621 dijakov je bilo 1.506.904 Čehov in Slovkov, 496.386 Nemcev, 119.049 Madžarov, 78.880 Rusov, 16.893 Poljakov, 33.449 Židov in 4600 drugih narodnosti.

E. Lippert, Praga — A. Lajovic, Tržič.

nikov tudi ljudje, ki prav tako kakor mi živimo, čutijo in trpe. Treba je iskrenih prijateljskih stikov med pripadniki raznih narodov in kadar bodo te vezi jake in trdne, takrat bodo brez moči in vpliva tudi oni, katerih bogastvo ter razkošno življenje je odvisno od oboroževanja in vojne. Eden izmed glavnih vzrokov šovinizma je nepoznanje bistva, potreb in teženj drugorodcev. Da se temu nedostatku odpravimo, ne zaostajajmo zgolj čitanje opisov, potopisov in razprav, treba je tudi ustne ali vsaj pismene izmenjave misli med posamezniki. Temu je sicer že pred leti dal pobudo »Podmladek Rdečega križa«, ko je uvedel dopisovanje med učenci raznih narodov, ali stvar ne uspeva zaradi razlike v jeziku. Tako se tudi v tem pogledu kakor v mnogih drugih vedno bolj živo kaže potreba mednarodnega pomožnega jezika. Da prihaja kot tak v poštev sedaj le Esperanto, ni treba še posebej poudarjati, saj je splošno znano, da je Esperanto najbolj razširjen, lahek, priprost in lep jezik. »Internacia pedagogia revuo« (mednarodna pedagoška revija) poziva učitelje in učence k dopisovanju s tovariši drugih narodov in bo otvorila v ta namen tudi posebno rubriko. Mnogo učiteljev esperantistov je že dalj časa v takih pismenih stikih, ki imajo poleg idealnega cilja tudi še stvarne koristi, kakor n. pr. informacije v raznih zadevah, nasveti in pomoč pri potovanjih itd. Jako važno pa je, da začnejo tako korespondenco že učenci, saj je stara resnica, da se iskrena prijateljstva sklepajo najlažje v mladosti. V to svrhu se je seveda treba naučiti mednarodnega pomožnega jezika. Toda stvar je vredna truda, zlasti še za pripadnike malih narodov, katerih nacionalni, kulturni in gospodarski dobrobit more biti zajamčen le z mirom in bratstvom med narodi.

— Seja širjega odbora Pedagoške centralne v Mariboru se vrši dne 13. t. m. na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru. Začetek ob 10. uri.

— Legitimacije državnih uradnikov (učiteljev) za polovično vožnjo. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razglasa: Koncem tekočega leta poteče petletna doba onim legitimacijam za kupovanje polovičnih vozniških kart za državne uradnike, upokojence in njih rodbine, katere so bile izstavljene v letu 1925. Državni uradi se naprošajo, da predložijo direktiji državnih železnic v Ljubljani čimprej spiske za zamenjavo teh legitimacij sestavljene točno po členu 82. Navodil o izdajanju vozniških ugodnosti (Ur. l. 48 z dne 2. maja 1927); v njih naj navedejo številke starih še do 31. decembra 1929 veljavnih legitimacij in priložje po Din 10 za vsako legitimacijo. Izstavljene nove legitimacije se bodo razposiljale v drugi polovici meseca decembra. Stare legitimacije brez slik je vrniti železniški direktiji po Novem letu v svrhu uničenja. Legitimacijam, izdanim kasneje kot v letu 1925., pa podaljšujejo veljavnost pristojni državni uradi.

— Spomenik Fr. Brinarju. Celjsko učiteljsko društvo postavilo je svojemu nepozabnemu tovarišu Francu Brinarju na pokopališču v Gotovljah prav čeden spomenik. Stroški so kriti z deloma vplačanimi, deloma obljubljenimi prispevki součencev in tovarišev.

— Vsem članom (icam) radovljiskega učiteljskega društva bom poslal te dni položnice. Prosim, da nakažejo učitelji (ice) 51 Din, z učitelji poročene učiteljice pa Din 28/60. Letna članarina se bo določila na občnem zboru. — Golobčič Peter, blagajnik.

— Letošnje knjige Slovenske Solske Matice. Na seji dne 29. sept. t. l. so se definitivno določile knjige, ki jih izda S. S. M. za l. 1929. Predložena so bila štiri zelo aktualna dela: odbor se je odločil, da izda vsa štiri. To so: Zbornik, Pibrovce: Osnovni razred, Juvanci: Iz naroda za narod, prof. dr. Ozvald: Duševna rast otroka in mladostnika. — Zbornik ima pestro vsebino kakor vedno. — Pibrovčeva knjiga podaja vsestransko sliko o delu v osnovnem razredu po modernih načelih. G. pisec pozna iz svojih ponovnih potovanj napredne inozemske šole in tudi sam že nekaj let deluje v tej smeri; ta knjiga je poročilo o njegovem konkretnem delu. Knjiga pa ne bo koristila samo elementarcu; v njej je realiziran strnjjen pouk (Gesamtunterricht), ki je v naprednih državah uveden tudi že v višje razrede (v Avstriji n. pr. v prva štiri šolska leta); zato bo tudi učitelj višjega razreda dobil iz knjige splošne smernice za delo, tem bolj, ker pisec načelno upošteva vzgojni moment. — Juvancičeva knjiga kaže, kako je treba vgraditi šolo v javno življenje, da postane v resnici »šola za življenje«. Ne bo se dala mnogo kopirati, pri delu; vrednost knjige je marveč v tem, da odprla oči za širše zveze v vzgojnem delu in da daje impulze zanj. Ker je pisana istotako iz prakse, bo gotovo učinkovala. — O potrebi praktične knjige, ki bi bila učitelju resnična in sigurna opora pri njegovem delu, se je pri nas že mnogo pisalo in govorilo; prof. dr. Ozvald hoče s svojo knjigo izpolniti to občutno vrzel. Knjige torej — kakor je razvidno — ustrezajo potrebam. Odbor se ni lahko odločil za izdajo štirih knjig; to je spojeno z velikimi gmotnimi bremenimi. Odločil pa se je končno le v nadi, da ne bo slovenskega učitelja, ki bi se ne naročil nanje. Knjige bodo vsakomur dobro služile. Gibanje za napredek šolstva na srečo tudi pri nas postaja vedno živahnejši; pričujoče knjige dajejo lepo orientacijo v tem problemu in omogočajo učitelju, da usmeri svoje delo v pravo smer. Kdor ne napreduje, nazaduje. — Cena ne more nikomur biti v zapreko. Na javnem knjižnem trgu bi se menda ena sama taka knjiga težko dobila za 30 Din, tu dobiš za to vsoto kar štiri! Zato prosimo in pozivamo vse učiteljsvo, da se prijavi in plača svojim poverjenikom naj-

pozneje do 1. novembra t. l. Upamo, da se v našem optimizmu ne varamo in ne plačamo zaupanje — z deficitom!

— Razstavljalec sadja na Ljubljanskem velesejmu! Opozarjamo vse producente, da oddajo za sejem odločeno sadje pravočasno na železniško postajo, tako zgodaj, da bo sadje prav gotovo dospelo do 19. oktobra v Ljubljano v roke velesejske uprave. Vse sadje je poslato franco. Sadni sejem v Ljubljani se vrši od 19. do 24. okt. v prostorih Ljubljanskega velesejmu.

— Založba »Modra ptica«. Današnjemu našemu listu smo priložili prospekt založbe »Modra ptica«, ki bo redno izdajala prevode svetovno znanih tujih avtorjev. Prevode so oskrbeli naši priznani pisatelji. Knjige omenjene založbe, ki bodo najokusnejše izdelane, bodo v veselje vsakemu prijatelju lepe knjige. Našim čitateljem najtopleje priporočamo narobe.

— Naše narodne vezanine na razglednicah, delo priznanega in neutrudnega folklorista prof. Alberta Siča, so izšle v založbi litografskega zavoda Čemažar in drug v Ljubljani, Igriška ulica 6, in sicer v dveh serijah po šest komadov. Vsaka razglednica nosi eden ali več barvastih vzorcev, predstavljajoč tipično ornamentiko belih in pisanih vezenin, gorenjskih in belokranjskih ter aplikacij na kožuhih. Vsaka zase je v risbi kakor tudi v reprodukciji vrlo posrečena, da se človek težko odloči, katera naj bi bila lepša od druge. Recimo pa čisto pošteno, da smo lahko veseli te lepe zbirke, tembolj, ker je cena posamezni seriji tako nizka (5 Din), da si ta tucat zares vzornih vzorcev naše narodne ornamentike lahko vsakdo nabavi. Pri večjem naročilu nudi založba celo znaten popust. Misel, širiti propagando za narodno ornamentiko potom razglednic ni nova. Take propagande se uspešno poslužujejo že več let naši južni bratje, pa tudi drugi narodi, pri nas pa smo jo z ozirom na vedno živahnejši tujski promet še prav posebno pogrešali. Tako je tudi v tem pogledu izdelana velika vrzel. Za borega kovača si more tujec odnesti najlepši spomin na našo zemljo. Kako šele bo ustrezno našim ženam in dekletom, ki so dobile v teh razglednicah najvernejšega in najcenejšega svetovalca pri različnih ročnih delih. In naša šolska mladež, koliko krasnih motivov ji nudi ta zbirka pri rokotvornem pouku! Tovariši in tovarišice, opozorite nanjo mladino pri vsaki priliki! Z naših šolskih razstav naj izgine poslednji ves kič, ki si je doslej nadeval lažno maslo slovenske narodne ornamentike. Sičeve razglednice v vsako šolo, v vsak razred, v vsako klopi!

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Železnato vino
lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepča oslabele, malokrvne, odrasle in otroke. — Naročila točno po povzetju.

Stanovska organizacija UJU

Vabila: — Slovenjebistriško učiteljsko društvo ima svoje zborovanje v soboto dne 12. oktobra 1929 ob pol 10. uri na Pragerskem po dopisnem dnevnem redu.

Polnoštevilna udeležba je naša stanovska dolžnost. Naj ne bode v našem okraju tovariša, koji bi ne bil pri nas včlanjen in navzoč pri vsakem zborovanju. — Predsednik.

— Mariborsko sresko učiteljsko društvo ima svoj občni zbor v sredo 16. okt. ob 10. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma. Spored: Dopisi, poročila funkcionarjev, pregled računov, volitve, slučajnosti. Pol ure prej istotam odborova seja. Poravnajte zaostalo članarino. — Predsednik.

— Občni zbor Učiteljskega društva za logaški okraj je v soboto dne 19. oktobra ob 9. uri v osnovni šoli na Rakeku. Vse člane prosim nujno, da se zborovanja udeležijo, ker so na dnevnem redu važne zadeve. — Predsednik.

— Krško učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 19. oktobra 1929 ob 9. uri v Škocijani pri Mokronogu. Dnevni red vsebuje poročila funkcionarjev, o skupščinah in pedagoško predavanje. Za kosilo se je javiti do 17. t. m. šol. upr. v Škocijani. Udeležba vsakega člana dolžnost.

— Občni zbor okrajnega učiteljskega društva za mesto Ljubljana se vrši v sredo, 16. t. m. ob 8. uri dopoldne v tel. II. m. deš. os. šole s sledečim dnevnim redom:

1. Situacijsko poročilo.
2. Poročilo društvenih funkcionarjev: predsednika, tajnika in blagajnika.
3. Poročilo nadz. odbora — absolutorij.
4. Volitve novega odbora.
5. Moderna ornamentika. — Predava prof. Šantelj.
6. Poročilo o pokrajinski skupščini. — Poroča M. Kumelj.
7. Poročilo o državni skupščini. — Poroča Vil. Mazi.
8. Slučajnosti. Odbor.

Učiteljski pravnik.

—Š Pravo do osebne pokojnine. Ker je neko ministrstvo zaprosilo za pojasnilo, kako glavna kontrola tolmači določbo člena 1. zakona o pridobivanju pravice do osebne pokojnine državnih uslužbencev (civilnih), namreč da-li si je z ozirom na stavek, ki se

nahaja na koncu tega člena: »začeta druga polovica se računa kot cela« drž. uslužbenec z 9 leti 6 meseci in 1 dnevom službe že pridobil pravico do osebne pokojnine, je glavna kontrola na svoji obci seji dne 2. aprila t. l. zavzela sledeče stališče: državni uslužbenec pridobi pravo na osebno pokojnino, kadar dovrši deset efektivno v aktivni državni službi, oziroma v službi drž. prometnih podjetij odsluženih let. Določba, da se »začeta druga polovica leta računa kot cela«, ki se nahaja na kraju čl. 1. zakona o pridobivanju pravice do osebne pokojnine velja le za določevanje višine, oziroma stopnje pokojnine po dovršenih desetih polno odsluženih letih. Skladno z navedenim torej uradnik, ki ima 9 let, 6 mesecev in en dan efektivne državne službe nima še pravice do osebne pokojnine, ker pač še ni izpolnil deset efektivnih službenih let, kar navedeni zakon postavlja kot prvi pogoj za pridobitev pokojnine.

POVRAČILO POTNIH IN SELITVENIH STROŠKOV CIV. DRŽ. USLUŽBENCEV.

Na podstavi čl. 51. zakona o draginskih dokladah z dne 28. februarja 1922 in soglasno odločbe fin. odbora narodne skupščine z dne 16. novembra 1928, šte. 9, je izdal ministrski svet »Uredbo o povračilu potnih in selitvenih stroškov«, D. R. br. 150.000, z dne 29. novembra 1928, ki je stopila v veljavo (čl. 54.) dne 29. decembra 1928 in je bila objavljena v »Ur. listu« šte. 9/38 z dne 26. jan. 1929.

Po tej uredbi pripada civ. drž. uradnikom povračilo stroškov iz državne blagajne:

- I. če službeno potujejo (čl. 1.) in
 - a) če so premeščeni po službeni potrebi;
 - b) če se vrnejo na poziv v akt. službo (čl. 142. urad. zak. — reaktivacija);
 - c) če se ukine njih mesto in morajo potovati v službo v drug kraj;
 - č) v primeru II. odstavka čl. 45. urad. zak. (upokojitvev s polno službeno dobo), a to le: če se upokojenec izjavi v 1 mesecu po priobčitvi upokojitve, kam se preseli in če se potem izvrši preselitev v 6 mesecih (čl. 28.);
 - d) če se upokoje ali odpuste iz službe pri naših državnih napravah v inozemstvu (čl. 29.) in
 - e) rodbini akt. drž. uslužbenca, umrlega v svojem stalnem službenem kraju, ob pogojih iz točke č) čl. 28. te uredbe (polna službena doba, izjava v 1 mesecu in preselitev v 6 mesecih).

To velja tudi za rodbine upokojencev iz II. odst. čl. 45. urad. zakona, če je umrl dotični upokojenec pred koncem meseca, od dne, ko se mu je priobčila upokojitev, do njegovi smrti, ne glede na to, ali je dotični upokojenec izrekel željo za upokojitev (čl. 30.).

Če se selita mož in žena v isti kraj in sta oba drž. uslužbenca, se smatra žena za rodbinskega člana (čl. 31.).

Ako je žena drž. uslužbenka, mož pa svobodnega poklica, ima žena pravico do selitvenih rodbinskih stroškov (z dvema ali več otroki) samo, če dokaže s potrdilom občinskega oblastva, da je njen mož siromašnega stanja in nesposoben za pridobivanje, ali če ima otroke, ki jih vzdržuje sama, in ne živi z možem skupaj (čl. 32.).

Pravice do povračila selitvenih stroškov nima drž. uslužbenec:

- a) če je premeščen na prošnjo; premešitev po natečaju se smatra v tem primeru za premešitev na prošnjo;
- b) če je premeščen v mejah občine, kjer službuje;
- c) če vstopi uslužbenec prvokrat v drž. službo in
- č) če se uslužbenec reaktivira na lastno prošnjo (čl. 33.).

Službeno potovanje po tej uredbi je potovanje, ki ga izvrši drž. uslužbenec po nalogu pristojnega starišine, da opravi službene posle izven svojega stalnega službenega kraja, ali če je po službeni potrebi premeščen, a to le, če je končna točka potovanja nad 2 km daleč od meje okoliša njegovega stalnega službenega kraja (čl. 2.).

Ob službenem potovanju in selitvi je uporabljati najkrajšo pot, odnosno najkrajšo in najcenejšo zvezo. Izjeme, ki so označene v uredbi, omeni starišina centralnega urada (čl. 3.).

Drž. uslužbenec je upravičen uporabljati vse vlake razen luksuznih (SO Express) (čl. 14.).

Dnevnice (čl. 4.)

za službena potovanja na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se izplačujejo po nastopni razpredelnici:

Št. št.	Vrste uslužbencev	Din
1.	Ministri in državni podtajniki	250
2.	Uradniki I. kat. 1., 2 in 3. skupine	160
3.	Uradniki I. kategorije 4 skupine	140
4.	Uradniki I. kategorije 5. in 6. skupine Uradniki II. kategorije 1. in 2. skupine	110
5.	Uradniki I. kat. 7., 8. in 9. skupine Uradniki II. kat. 3. in 4. skupine Uradniki III. kat. 1. in 2. skupine	90
6.	Uradniki II. kat. 5. skupine Uradniki III. kat. 3. in 4. skupine	75
7.	Zvaničniki	60
8.	Služitelji	50

(Dalje prihodnjič.)

Novo knjige.

—k Spravljanje, razbiranje, vlaganje, shranjevanje in razpošiljanje sadja, spisal Jos. Priol, ravnatelj vinar. in sadjar. šole v Mariboru. — Založilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani — Resljeva c. 24/II. Ljubljana 1929. Strani 76 s 43 izvirnimi slikami. Cena izvodu 15 Din, pri večjem naročilu (najmanj 10 izv.) po 12 Din.

Dandanes ni dovolj, da samo pridelamo prvovrstno sadje, tudi še davno ni dovolj, da pridelamo velike množine enotnega blaga, ampak poleg vsega tega je tudi neogibno potrebno, da znamo ta pridelek tudi pravilno spraviti z drevoja, ter da ga znamo po nekih v sodobni mednarodni sadni trgovini veljav-

Statistični pregled šolstva v Čehoslovenski republici za šolsko leto 1927./28.

(Izvirno poročilo Učiteljskemu tovarišu.)

Vrsta šol	Število		Izmed teh je bilo deklic
	šol	dijakov	
1. Visoke šole:			
a) univerze	4	16.663	2870
b) fakultete izven zveze z univerzami	2	305	9
c) tehnike	4	10.734	270
d) ostale visoke šole	3	1.035	11
e) akademije umetnosti	1	162	23
f) inozemske visoke šole	3	743	109
2. Posebne visoke šole in drugi zavodi	8	615	409
3. Bogoslovja	23	1.031	
4. Višje glasbene šole	4	1.153	529
5. Srednje šole in učiteljsišča	348	94.860	25.446
6. Inozemske srednje šole	5	681	286
7. Drugi zavodi	2	855	298
8. Poljedelske šole	261	9.459	1.800
9. Narodne gospodarske šole	272	36.218	20.297
10. Trgovske šole	104	27.005	9.541
11. Trgovsko-nadaljevalne šole	72	5.416	1.636
12. Obrtne in strokovne šole	277	54.584	28.450
13. Obrtno-nadaljevalne šole	2.006	159.919	25.811
14. Zavodi za vzgojo učiteljev gospodinjstkih šol	11	433	433
15. Zavodi za vzgojo pestunjev zabavišč	8	288	288
16. Babiške šole	6	257	257
17. Bolničarske šole	5	146	146
18. Narodne šole:			
a) meščanske šole	1.781	277.541	128.681
b) osnovne šole	14.333	1.451.636	730.844
c) vrtni, zavetišča, jaali	1.718	100.034	51.756
d) zavodi za defektno deco	74	4.368	1.784
Skupaj v šolskem letu 1927./28.	21.835	2.255.621	1.031.484
" " " " 1926./27.	21.367	2.245.867	1.028.229
" " " " 1925./26.	20.880	2.256.588	1.033.095
" " " " 1924./25.	20.740	2.315.752	1.063.742
" " " " 1921./22.	19.239	2.602.722	1.213.334

Od 21.833 šol sta imeli 14.702 šoli češki učni jezik, 5191 nemški, 881 madžarski, 715 ruski, 152 poljski, 2 rumunski, 5 židovski in 187 drugi ali več učnih jezikov.

Od 2.255.621 dijakov je bilo 1.506.904 Čehov in Slovkov, 496.386 Nemcev, 119.049 Madžarov, 78.880 Rusov, 16.893 Poljakov, 33.449 Židov in 4600 drugih narodnosti.

E. Lippert, Praga — A. Lajovic, Tržič.

nikov tudi ljudje, ki prav tako kakor mi živimo, čutijo in trpe. Treba je iskrenih prijateljskih stikov med pripadniki raznih narodov in kadar bodo te vezi jake in trdne, takrat bodo brez moči in vpliva tudi oni, katerih bogastvo ter razkošno življenje je odvisno od oboroževanja in vojne. Eden izmed glavnih vzrokov šovinizma je nepoznanje bistva, potreb in težnj drugorodcev. Da se temu nedostatku odpravimo, ne zaostajajmo zgolj čitanje opisov, potopisov in razprav, treba je tudi ustne ali vsaj pismene izmenjave misli med posamezniki. Temu je sicer že pred leti dal pobudo »Podmladek Rdečega križa«, ko je uvedel dopisovanje med učenci raznih narodov, ali stvar ne uspeva zaradi razlike v jeziku. Tako se tudi v tem pogledu kakor v mnogih drugih vedno bolj živo kaže potreba mednarodnega pomožnega jezika. Da prihaja kot tak v poštev sedaj le Esperanto, ni treba še posebej poudarjati, saj je splošno znano, da je Esperanto najbolj razširjen, lahek, priprost in lep jezik. »Internacia pedagogia revuo« (mednarodna pedagoška revija) poziva učitelje in učence k dopisovanju s tovariši drugih narodov in bo otvorila v ta namen tudi posebno rubriko. Mnogo učiteljev esperantistov je že dalj časa v takih pismenih stikih, ki imajo poleg idealnega cilja tudi še stvarne koristi, kakor n. pr. informacije v raznih zadevah, nasveti in pomoč pri potovanjih itd. Jako važno pa je, da začnejo tako korespondenco že učenci, saj je stara resnica, da se iskrena prijateljstva sklepajo najlažje v mladosti. V to svrhu se je seveda treba naučiti mednarodnega pomožnega jezika. Toda stvar je vredna truda, zlasti še za pripadnike malih narodov, katerih nacionalni, kulturni in gospodarski dobrobit more biti zajamčen le z mirom in bratstvom med narodi.

— Seja širjega odbora Pedagoške centralne v Mariboru se vrši dne 13. t. m. na državnem ženskem učiteljskem v Mariboru. Začetek ob 10. uri.

— Legitimacije državnih uradnikov (učiteljev) za polovično vožnjo. Direkcija državnih železnic v Ljubljani razglasa: Koncem tekočega leta poteče petletna doba onim legitimacijam za kupovanje polovičnih vozniških kart za državne uradnike, upokojence in njih rodbine, katere so bile izstavljene v letu 1925. Državni uradi se naprošajo, da predložijo direktiji državnih železnic v Ljubljani čimprej spiske za zamenjavo teh legitimacij sestavljene točno po členu 82. Navodil o izdajanju vozniških ugodnosti (Ur. l. 48 z dne 2. maja 1927); v njih naj navedejo številke starih še do 31. decembra 1929 veljavni legitimacij in priložje po Din 10 za vsako legitimacijo. Izstavljene nove legitimacije se bodo razposiljale v drugi polovici meseca decembra. Stare legitimacije brez slik je vrniti železniški direktiji po Novem letu v svrhu uničenja. Legitimacijam, izdanim kasneje kot v letu 1925., pa podaljšujejo veljavnost pristojni državni uradi.

— Spomenik Fr. Brinarju. Celjsko učiteljsko društvo postavilo je svojemu nepozabnemu tovarišu Francu Brinarju na pokopališču v Gotovljah prav čeden spomenik. Stroški so kriti z deloma vplačanimi, deloma obljubljenimi prispevki součencev in tovarišev.

— Vsem članom (icam) radovljiskega učiteljskega društva bom poslal te dni položnice. Prosim, da nakažejo učitelji (ice) 51 Din, z učitelji poročene učiteljice pa Din 28/60. Letna članarina se bo določila na občnem zboru. — Golobčič Peter, blagajnik.

— Letošnje knjige Slovenske Solske Matice. Na seji dne 29. sept. t. l. so se definitivno določile knjige, ki jih izda S. S. M. za l. 1929. Predložena so bila štiri zelo aktualna dela: odbor se je odločil, da izda vsa štiri. To so: Zbornik, Pibrovce: Osnovni razred, Juvanci: Iz naroda za narod, prof. dr. Ozvald: Duševna rast otroka in mladostnika. — Zbornik ima pestro vsebino kakor vedno. — Pibrovčeva knjiga podaja vsestransko sliko o delu v osnovnem razredu po modernih načelih. G. pisec pozna iz svojih ponovnih potovanj napredne inozemske šole in tudi sam že nekaj let deluje v tej smeri; ta knjiga je poročilo o njegovem konkretnem delu. Knjiga pa ne bo koristila samo elementarcu; v njej je realiziran strnjjen pouk (Gesamtunterricht), ki je v naprednih državah uveden tudi že v višje razrede (v Avstriji n. pr. v prva štiri šolska leta); zato bo tudi učitelj višjega razreda dobil iz knjige splošne smernice za delo, tem bolj, ker pisec načelno upošteva vzgojni moment. — Juvancičeva knjiga kaže, kako je treba vgraditi šolo v javno življenje, da postane v resnici »šola za življenje«. Ne bo se dala mnogo kopirati, pri delu; vrednost knjige je marveč v tem, da odpira oči za širše zveze v vzgojnem delu in da daje impulze zanj. Ker je pisana istotako iz prakse, bo gotovo učinkovala. — O potrebi praktične knjige, ki bi bila učitelju resnična in sigurna opora pri njegovem delu, se je pri nas že mnogo pisalo in govorilo; prof. dr. Ozvald hoče s svojo knjigo izpolniti to občutno vrzel. Knjige torej — kakor je razvidno — ustrezajo potrebam. Odbor se ni lahko odločil za izdajo štirih knjig; to je spojeno z velikimi gmotnimi bremenimi. Odločil pa se je končno le v nadi, da ne bo slovenskega učitelja, ki bi se ne naročil nanje. Knjige bodo vsakomur dobro služile. Gibanje za napredek šolstva na srečo tudi pri nas postaja vedno živahnejši; pričujoče knjige dajejo lepo orientacijo v tem problemu in omogočajo učitelju, da usmeri svoje delo v pravo smer. Kdor ne napreduje, nazaduje. — Cena ne more nikomur biti v zapreko. Na javnem knjižnem trgu bi se menda ena sama taka knjiga težko dobila za 30 Din, tu dobiš za to vsoto kar štiri! Zato prosimo in pozivamo vse učiteljsvo, da se prijavi in plača svojim poverjenikom naj-

pozneje do 1. novembra t. l. Upamo, da se v našem optimizmu ne varamo in ne plačamo zaupanje — z deficitom!

— Razstavljalec sadja na Ljubljanskem velesejmu! Opozarjamo vse producente, da oddajo za sejem odločeno sadje pravočasno na železniško postajo, tako zgodaj, da bo sadje prav gotovo dospelo do 19. oktobra v Ljubljano v roke velesejske uprave. Vse sadje je poslato franco. Sadni sejem v Ljubljani se vrši od 19. do 24. okt. v prostorih Ljubljanskega velesejmu.

— Založba »Modra ptica«. Današnjemu našemu listu smo priložili prospekt založbe »Modra ptica«, ki bo redno izdajala prevode svetovno znanih tujih avtorjev. Prevode so oskrbeli naši priznani pisatelji. Knjige omenjene založbe, ki bodo najokusnejše izdelane, bodo v veselje vsakemu prijatelju lepe knjige. Našim čitateljem najtopleje priporočamo naročbo.

— Naše narodne vezenine na razglednicah, delo priznanega in neutrudnega folklorista prof. Alberta Siča, so izšle v založbi litografskega zavoda Čemažar in drug v Ljubljani, Igriška ulica 6, in sicer v dveh serijah po šest komadov. Vsaka razglednica nosi eden ali več barvastih vzorcev, predstavljajoč tipično ornamentiko belih in pisanih vezenin, gorenjskih in belokranjskih ter aplikacij na kožuhih. Vsaka zase je v risbi kakor tudi v reprodukciji vrlo posrečena, da se človek težko odloči, katera naj bi bila lepša od druge. Recimo pa čisto pošteno, da smo lahko veseli te lepe zbirke, tembolj, ker je cena posamezni seriji tako nizka (5 Din), da si ta tucat zares vzornih vzorcev naše narodne ornamentike lahko vsakdo nabavi. Pri večjem naročilu nudi založba celo znaten popust. Misel, širiti propagando za narodno ornamentiko potom razglednic ni nova. Take propagande se uspešno poslužujejo že več let naši južni bratje, pa tudi drugi narodi, pri nas pa smo jo z ozirom na vedno živahnejši tujski promet še prav posebno pogrešali. Tako je tudi v tem pogledu izdelana velika vrzel. Za borega kovača si more tujec odnesti najlepši spomin na našo zemljo. Kako šele bo ustrezno našim ženam in dekletom, ki so dobile v teh razglednicah najvernejšega in najcenejšega svetovalca pri različnih ročnih delih. In naša šolska mladež, koliko krasnih motivov ji nudi ta zbirka pri rokotornem pouku! Tovariši in tovarišice, opozorite nanjo mladino pri vsaki priliki! Z naših šolskih razstav naj izgine poslednji ves kič, ki si je doslej nadeval lažno maslo slovenske narodne ornamentike. Sičeve razglednice v vsako šolo, v vsak razred, v vsako klopi!

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZAJEC, optik Ljubljana, Stari trg 9.

Železnato vino
lekarnarja dr. G. Piccoli-ja v Ljubljani krepča oslabele, malokrvne, odrasle in otroke. — Naročila točno po povzetju.

Stanovska organizacija UJU

Vabilo:
— Slovenjebistriško učiteljsko društvo ima svoje zborovanje v soboto dne 12. oktobra 1929 ob pol 10. uri na Pragerskem po dopisnem dnevnem redu.

Polnoštevilna udeležba je naša stanovska dolžnost. Naj ne bode v našem okraju tovariša, koji bi ne bil pri nas včlanjen in navzoč pri vsakem zborovanju. — Predsednik.

— Mariborsko sresko učiteljsko društvo ima svoj občni zbor v sredo 16. okt. ob 10. uri dopoldne v mali dvorani Narodnega doma. Spored: Dopisi, poročila funkcionarjev, pregled računov, volitve, slučajnosti. Pol ure prej istotam odborova seja. Poravnajte zaostalo članarino. — Predsednik.

— Občni zbor Učiteljskega društva za logaški okraj je v soboto dne 19. oktobra ob 9. uri v osnovni šoli na Rakeku. Vse člane prosim nujno, da se zborovanja udeležijo, ker so na dnevnem redu važne zadeve. — Predsednik.

— Krško učiteljsko društvo ima svoj redni občni zbor v soboto, dne 19. oktobra 1929 ob 9. uri v Skocijani pri Mokronogu. Dnevni red vsebuje poročila funkcionarjev, o skupščinah in pedagoško predavanje. Za kosilo se je javiti do 17. t. m. šol. upr. v Skocijani. Udeležba vsakega člana dolžnost.

— Občni zbor okrajnega učiteljskega društva za mesto Ljubljana se vrši v sredo, 16. t. m. ob 8. uri dopoldne v tel. II. m. deš. os. šole s sledečim dnevnim redom:

1. Situacijsko poročilo.
2. Poročilo društvenih funkcionarjev: predsednika, tajnika in blagajnika.
3. Poročilo nadz. odbora — absolutorij.
4. Volitve novega odbora.
5. Moderna ornamentika. — Predava prof. Šantelj.
6. Poročilo o pokrajinski skupščini. — Poroča M. Kumelj.
7. Poročilo o državni skupščini. — Poroča Vil. Mazi.
8. Slučajnosti. Odbor.

Učiteljski pravnik.

—Š Pravo do osebne pokojnine. Ker je neko ministrstvo zaprosilo za pojasnilo, kako glavna kontrola tolmači določbo člena 1. zakona o pridobivanju pravice do osebne pokojnine državnih uslužbenecv (civilnih), namreč da-li si je z ozirom na stavek, ki se

nahaja na koncu tega člena: »začeta druga polovica se računa kot cela« drž. uslužbenec z 9 leti 6 meseci in 1 dnevom službe že pridobil pravico do osebne pokojnine, je glavna kontrola na svoji obci seji dne 2. aprila t. l. zavzela sledeče stališče: državni uslužbenec pridobi pravo na osebno pokojnino, kadar dovrši deset efektivno v aktivni državni službi, oziroma v službi drž. prometnih podjetij odsluženih let. Določba, da se »začeta druga polovica leta računa kot cela«, ki se nahaja na kraju čl. 1. zakona o pridobivanju pravice do osebne pokojnine velja le za določevanje višine, oziroma stopnje pokojnine po dovršenih desetih polno odsluženih letih. Skladno z navedenim torej uradnik, ki ima 9 let, 6 mesecev in en dan efektivne državne službe nima še pravice do osebne pokojnine, ker pač še ni izpolnil deset efektivnih službenih let, kar navedeni zakon postavlja kot prvi pogoj za pridobitev pokojnine.

POVRAČILO POTNIH IN SELITVENIH STROŠKOV CIV. DRŽ. USLUŽBENCEV.

Na podstavi čl. 51. zakona o draginskih dokladah z dne 28. februarja 1922 in soglasno odločbe fin. odbora narodne skupščine z dne 16. novembra 1928, šte. 9, je izdal ministrski svet »Uredbo o povračilu potnih in selitvenih stroškov«, D. R. br. 150.000, z dne 29. novembra 1928, ki je stopila v veljavo (čl. 54.) dne 29. decembra 1928 in je bila objavljena v »Ur. listu« šte. 9/38 z dne 26. jan. 1929.

Po tej uredbi pripada civ. drž. uradnikom povračilo stroškov iz državne blagajne:

1. če službeno potujejo (čl. 1.) in
- II. a) če so premeščeni po službeni potrebi; b) če se vrnejo na poziv v akt. službo (čl. 142. urad. zak. — reaktivacija); c) če se ukine njih mesto in morajo potovati v službo v drug kraj; d) v primeru II. odstavka čl. 45. urad. zak. (upokojitvev s polno službeno dobo), a to le: če se upokojenec izjavi v 1 mesecu po priobčitvi upokojitve, kam se preseli in če se potem izvrši preselitev v 6 mesecih (čl. 28.); e) če se upokoje ali odpuste iz službe pri naših državnih napravah v inozemstvu (čl. 29.) in
- e) rodbini akt. drž. uslužbenca, umrlega v svojem stalnem službenem kraju, ob pogojih iz točke č) čl. 28. te uredbe (polna službena doba, izjava v 1 mesecu in preselitev v 6 mesecih).

To velja tudi za rodbine upokojencev iz II. odst. čl. 45. urad. zakona, če je umrl dotični upokojenec pred koncem meseca, od dne, ko se mu je priobčila upokojitev, do njegovi smrti, ne glede na to, ali je dotični upokojenec izrekel željo za upokojitev (čl. 30.).

Če se selita mož in žena v isti kraj in sta oba drž. uslužbenca, se smatra žena za rodbinskega člana (čl. 31.).

Ako je žena drž. uslužbenka, mož pa svobodnega poklica, ima žena pravico do selitvenih rodbinskih stroškov (z dvema ali več otroki) samo, če dokaže s potrdilom občinskega oblastva, da je njen mož siromašnega stanja in nesposoben za pridobivanje, ali če ima otroke, ki jih vzdržuje sama, in ne živi z možem skupaj (čl. 32.).

Pravice do povračila selitvenih stroškov nima drž. uslužbenec:

- a) če je premeščen na prošnjo; premešitev po natečaju se smatra v tem primeru za premešitev na prošnjo;
- b) če je premeščen v mejah občine, kjer službuje;
- c) če vstopi uslužbenec prvokrat v drž. službo in
- č) če se uslužbenec reaktivira na lastno prošnjo (čl. 33.).

Službeno potovanje po tej uredbi je potovanje, ki ga izvrši drž. uslužbenec po nalogu pristojnega starišine, da opravi službene posle izven svojega stalnega službenega kraja, ali če je po službeni potrebi premeščen, a to le, če je končna točka potovanja nad 2 km daleč od meje okoliša njegovega stalnega službenega kraja (čl. 2.).

Ob službenem potovanju in selitvi je uporabljati najkrajšo pot, odnosno najkrajšo in najcenejšo zvezo. Izjeme, ki so označene v uredbi, oceni starišina centralnega urada (čl. 3.).

Drž. uslužbenec je upravičen uporabljati vse vlake razen luksuznih (SO Express) (čl. 14.).

Dnevnice (čl. 4.)

za službena potovanja na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev se izplačujejo po nastopni razpredelnici:

Št. št.	Vrste uslužbenecv	Din
1.	Ministri in državni podtajniki . . .	250
2.	Uradniki I. kat. 1., 2 in 3. skupine . . .	160
3.	Uradniki I. kategorije 4. skupine . . .	140
4.	Uradniki I. kategorije 5. in 6. skupine Uradniki II. kategorije 1. in 2. skupine . . .	110
5.	Uradniki I. kat. 7., 8. in 9. skupine Uradniki II. kat. 3. in 4. skupine . . . Uradniki III. kat. 1. in 2. skupine . . .	90
6.	Uradniki II. kat. 5. skupine Uradniki III. kat. 3. in 4. skupine . . .	75
7.	Zvaničniki	60
8.	Služitelji	50

(Dalje prihodnjič.)

Novo knjige.

—k Spravljanje, razbiranje, vlaganje, shranjevanje in razpošiljanje sadja, spisal Jos. Priol, ravnatelj vinar. in sadjar. šole v Mariboru. — Založilo Sadjarsko in vrtnarsko društvo za Slovenijo v Ljubljani — Resljeva c. 24/II. Ljubljana 1929. Strani 76 s 43 izvirnimi slikami. Cena izvodu 15 Din, pri večjem naročilu (najmanj 10 izv.) po 12 Din.

Dandanes ni dovolj, da samo pridelamo prvovrstno sadje, tudi še davno ni dovolj, da pridelamo velike množine enotnega blaga, ampak poleg vsega tega je tudi neogibno potrebno, da znamo ta pridelek tudi pravilno spraviti z drevoja, ter da ga znamo po nekih v sodobni mednarodni sadni trgovini veljav-

Statistični pregled šolstva v Čehoslovenski republici za šolsko leto 1927./28.

(Izvirno poročilo Učiteljskemu tovarišu.)

Vrsta šol	Število		Izmed teh je bilo deklic
	šol	dijakov	
1. Visoke šole:			
a) univerze	4	16.663	2870
b) fakultete izven zveze z univerzami	2	305	9
c) tehnike	4	10.734	270
d) ostale visoke šole	3	1.035	11
e) akademije umetnosti	1	162	23
f) inozemske visoke šole	3	743	109
2. Posebne visoke šole in drugi zavodi	8	615	409
3. Bogoslovja	23	1.031	
4. Višje glasbene šole	4	1.153	529
5. Srednje šole in učiteljsišča	348	94.860	25.446
6. Inozemske srednje šole	5	681	286
7. Drugi zavodi	2	855	298
8. Poljedelske šole	261	9.459	1.800
9. Narodne gospodarske šole	272	36.218	20.297
10. Trgovske šole	104	27.005	9.541
11. Trgovsko-nadaljevalne šole	72	5.416	1.636
12. Obrtne in strokovne šole	277	54.584	28.450
13. Obrtno-nadaljevalne šole	2.006	159.919	25.811
14. Zavodi za vzgojo učiteljev gospodinjstkih šol	11	433	433
15. Zavodi za vzgojo pestunjev zabavišč	8	288	288
16. Babiške šole	6	257	257
17. Bolničarske šole	5	146	146
18. Narodne šole:			
a) meščanske šole	1.781	277.541	128.681
b) osnovne šole	14.333	1.451.636	730.844
c) vrtni, zavetišča, jaali	1.718	100.034	51.756
d) zavodi za defektno deco	74	4.368	1.784
Skupaj v šolskem letu 1927./28.	21.835	2.255.621	1.031.484
" " " " 1926./27.	21.367	2.245.867	1.028.229
" " " " 1925./26.	20.880	2.256.588	1.033.095
" " " " 1924./25.	20.740	2.315.752	1.063.742
" " " " 1921./22.	19.239	2.602.722	1.213.334

Od 21.833 šol sta imeli 14.702 šoli češki učni jezik, 5191 nemški, 881 madžarski, 715 ruski, 152 poljski, 2 rumunski, 5 židovski in 187 drugi ali več učnih jezikov.

Od 2.255.621 dijakov je bilo 1.506.904 Čehov in Slovkov, 496.386 Nemcev, 119.049 Madžarov, 78.880 Rusov, 16.893 Poljakov, 33.449 Židov in 4600 drugih narodnosti.

E. Lippert, Praga — A. Lajovic, Tržič.

nih načelih pripraviti za trg. In baš v tem oziru nam daje navodila pisatelj v gori omenjeni knjigi.

—k Naša prva knjiga. Priredil Pavel Flerč, s slikami okrasil Maksim Gaspari. — Založila Učiteljska tiskarna. — V Ljubljani 1929. — Cena 16 Din. — Izšla je gornja knjiga, ki so jo naši šolski reformatorji zelo težko pričakovali. Knjiga, namenjena prvemu razredu, je urejena po načelih nove šole, da se začne pouk v prvem razredu z veliko tiskano abecedo. Bogate trobarvne ilustracije krasijo „Našo prvo knjigo“, ki smo o njej že poročali.

—k Spomenica državne meščanske šole v Trzinu 1919.—1929. Trzin 1929. Izdala ravnanstvenstvo deške in dekliške meščanske šole. — Uredil Lajovic Albin. O priliki desetletnice obstoja meščanske šole v Trzinu je bila iz-

dana gornja spomenica z bogato vsebino, iz katere je razviden ves razvoj meščanske šole v Trzinu in vse delo ter uspehi tekom desetih let obstoja te šole. Uvod tvori članek Levčeve Kristine: Ob desetletnici. O zgodovini meščanske šole v Trzinu piše Lajovic Albin, ki piše v Spomenici tudi o prosvetnem delu učiteljskega zbora, o prireditvah v letu 1919. do 1929., pričbuje tudi spisek strokovnih učiteljev v prvem desetletju in pa članek „Učenci in gospodarstvo“. Spomenica vsebuje še več drugih zanimivih člankov in predločuje bogato bilanco dela tekom desetih let.

—k Slovenski tisk. Izšla je druga številka te zanimive revije z naslednjo vsebino: Ing. arh. J. Omahen: O našem ornamentu. M. A.—č: O različnih tehnikah tiska in njihovih posebnostih. Šebinger: Slovenska bibliografija za l. 1929., nadaljevanje. Nadalje: Foto-

grafija, o naših tiskih in Drobiž. Zelo interesantno je Jezikovno rešeto, ki ga urejuje dr. Kolarič in pa Terminologija za slovenske tiskarske izraze.

—k Dr. Bevk St.: Zdravilne rastline v besedi in podobi z navodilom, kako se nabirajo in suše. Druga izdaja. V Ljubljani 1929. Založil oblastni odbor Podmladka Rdečega križa. Str. 79, cena 6 Din. — Kako nujno, potrebno je bilo pri nas to delce, nam najlepše dokazuje dejstvo, da je bila prva izdaja razprodana v dobrem mesecu. Ker je bilo pa povpraševanje po njej toliko, je preskrbel oblastni odbor takoj novo izdajo, in knjižica je sedaj zopet na razpolago. To je prvo slično delo pri nas, napisano z vso temeljitostjo, vendar poljudno in na kratko, zato bo šla gotovo tudi druga izdaja hitro med vse plasti našega ljudstva, zlasti pa med revne sloje,

katerim bi nabiranje rastlin lahko nudilo znaten vir dohodkov. Posameznikom oblastni odbor PRK knjig ne pošilja in naj jih ti zahtevajo v najbližjih knjigarnah.

—k Dr. Poljanec Leopold: Prirodopis živalstva za višje razrede srednjih šol. Druga predelana izdaja. — Založila Družba sv. Mohorja. — V Celju 1929. — Cena v platno vezani knjigi 60 Din. Gornja knjiga, ki je izšla sedaj v drugi izdaji, je odobrena z odlokom ministrstva prosvete, odd. za srednje šole, št. 23.803 z dne 20. julija 1928. l. Knjiga je opremljena s 370 slikami in 1 zemljevidom o zemljepisni razširjenosti živali. Knjiga, ki je namenjena predvsem za višje razrede srednjih šol, bo prav dobro služila tudi učitelstvu kot pomožna knjiga, ker ima poleg dobrih slik tudi točne in izčrpne opise vseh vrst živalstva.

Za jesen in zimo!
kupite volneno blago za obleke,
plašč, suknje itd.

pri
Novaku

spec. trgov. sukna

Ljubljana 15

Kongresni trg št. 15

Najbolje in

najceneje

Drž. uradnikom tudi proti plačilu
na obroke

Oglejte si veliko izbiro!

Knjigarna, umetnine, muzikalije
Goričar & Leskovšek * Celje
Zaloga papirja i pisalnih potrebščin

prporoča sledeče knjige na odplačila v mesečnih obrokih po 50—100 dinarjev in sicer:

Cankar Iv.: Zbrani spisi, knj. I.—IX., v platno vez. Din 720. Jurčič Jos.: Spisi, ured. dr. Iv. Grafenauer, I.—X., v platno vez. Din 400. Jurčič Jos.: Zbrani spisi, I.—V., v platno vez., (Priatelj izd.) Din 336. Pregelj Iv.: Izbrani spisi, knjige I.—III., v platno vezane Din 180. Dr. Iv. Tavčar: Zbrani spisi, knj. III., IV., V., VI., v platno vez. Din 386. Trdina J.: Zbrani spisi, I.—X., v petih knjigah, v platno vez. Din 336. Tolstoj L.: Ana Karenina, I.—II., oba dela v platno vez. Din 250. Dostojevski F. M.: Bratje Karamazovi, v platno vez. (subskrip.) Din 200.

Hotel „TRATNIK“

Ljubljana, Sv. Petra cesta 25

prporoča lepe zračne sobe

L. MIKUŠ

LJUBLJANA

MESTNI TRG št. 15

DEŽNIKI

Na malo. Na veliko.

Ustanovljeno leta 1839.

Telefon števil. 2.282.

**Kdor oglašuje
ta napreduje!**

**ELEGANTNA
DAMA**

**KUPUJE
ZA PLAŠČ**

**VEDNO
NAJMODERNEJŠE
VZORCE**

**O
GLEJTE SI
NAŠO BOGATO IZBIRO**

A. & E. SKABERNE

LJUBLJANA

Pelikan - Normbarve

za Ostwaldov nauk o barvah

izdelane po navodilih gospoda tajnega svetnika profesorja Ostwalda.

— Ceniki na zahtevo. —

Edini tvorničar:

GÜNTHER WAGNER
HANNOVER IN DUNAJ

POZOR! NA ZNANJE! POZOR!

Vrtnarjem, občinam, šolam ter ljubiteljem sadnih grmičev, sadjerejcem itd.

Najugodnejši čas za presajanje sadnih drevesc je jesen (oktober, november). Zaradi tega je v Vašo korist, da takoj naročite od velike SADNE DREVESNICE

JOSIP ROSENBERG * MARIBOR

TRŽAŠKA CESTA ŠT. 64 — TELEFON INT. 2301,

od katerega edino prejmete samo prvovrstne sadike sadnega grmičevja in sadnih drevesc itd. itd. vseh zajamčenih vrst vsake množice po zmernih cenah.

— ZAHTEVAJTE CENIK 1929/1930 —

Vrtnarjem, občinam, šolam ter ljubiteljem sadnih grmičev, sadjerejcem itd.

POZOR! NA ZNANJE! POZOR!

Primerna ter koristna darila
so samo

Gritzner in Adler

šivalni stroj in kolo ter pisalni stroj URANIA. Najboljši material in lepa oprema samo pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

Telefon 2913 blizu Prešernovega spomenika. Telefon 2913
Za šolo in učiteljstvo poseben popust.

Stoewer srednji pisalni stroj za potovanje in pisarno. Konstrukcija in material prvovrstna. Plačilne olajšave.
Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6. * Telefon 2980

**Šolske zvezke, spisovnice, pisanke, risanke
vseh vrst izdeluje v lastni tvornici in prporoča
Učiteljska tiskarna v Ljubljani**

Prodaja jih v korist „Učiteljskega doma“ v Mariboru in „Učiteljskega doma“ v Ljubljani